

50487

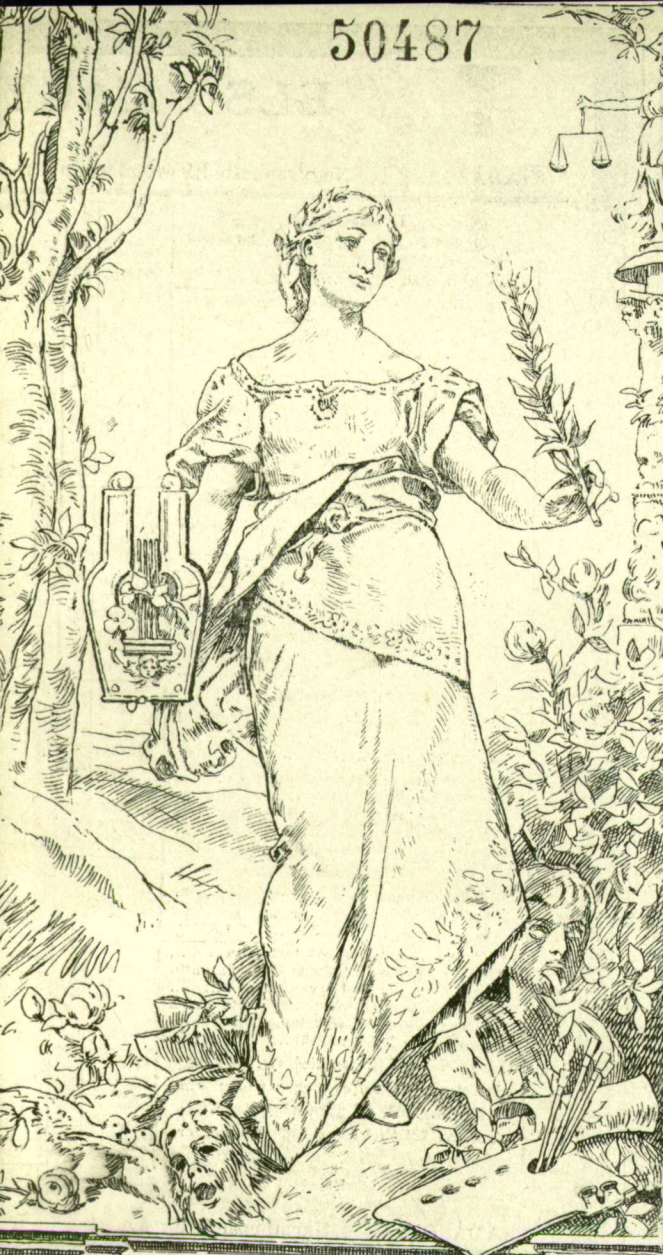
A HÉT

SZERKESZTI ÉS KIADJA

XI. évfolyam.

KISS JÓZSEF

14. szám

ALAPITTATOTT 1870.

Angol, francia
uri divatcsikkek, fehérnemű
és kalap-raktár

Várady Béla

BUDAPEST, IV., Kishid-utca 9. szám.
Készít férfiruhákat
kisárlag angol szövetekből
mérték szerint.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
VII., Alsó-Erdősor 3. sz.

LINDH MARCZELLA.

Gmehling Hermann

csász. és királyi udvari szállító

bőr és bőrbutor gyára

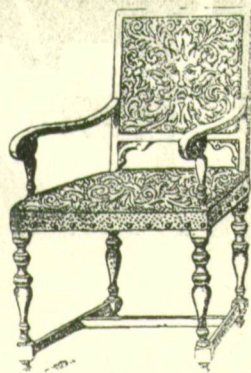
Budapest Börszék, támlányok, mappák,

papirkosarak, kályhaellenzők stb.

VII-ik kerület,

Damjanich-u. 6.

Régi nádszékék bőrrel bevonatnak.

ELSŐ MAGY

KIADÁSOK.

Negyvenkettedik évi zárszámla 189

I. Tűzbiztosítás.

Kifizetett károk és költségek 8.536.980-38 levonva a viszontb. károk és költségek 3.467.242-43	5069737	95
Függőben maradt károk tartaléka	259746	07
Szerzési költségek a viszontbiztosított rész utáni bevétel levonásával	633255	16
Jövedelmi adó és bélyegilletékek	196140	87
Postabérek	103416	11
Adak. közh. cseleokra	11100	—
A tűzbizt. üzletet terhelő igazgatási költs. Behajthatlan követelések leírása	912045	23
A következő évek készpénz-díjtartaléka a viszontbiztosított rész levonása után és minden megterhelés nélkül	9045	39
	4000000	—

K. f. K.

II. Szállítvány-biztosítás.

Kifizetett károk és költségek 379.512-67 levonva visz. biztos. károk és költségek 227.887-68	151624	99
Függőben maradt károk tartaléka	100099	07
Szerzési és igazg. költs. a viszontb. rész utáni bevétel levonásával	28266	06
A köv. évek készpénz-díjt. a viszontbizt. rész levonása után és minden megter- helés nélkül	50000	—

K. f. K.

III. Jégbiztosítás.

Kifizetett károk és költs. 1.762.290-61 levonva viszontbiz. károk és költségek 1.121.079-23	641211	36
Függőben maradt károk tartaléka	16730	47
Szerzési és igazgatási költségek a viszont- bizt. rész utáni bevétel levonásával	273797	89
Bélyegilletékek	69180	99
Behajthatlan követelések leírása	10295	97

K. f. K.

IV. Betűbiztosítás.

Kifizetett károk és költségek 2.515-32 levonva viszontbizt. károk és költségek 1.823-60	691	72
Függőben maradt károk tartaléka	2500	—
Szerzési és igazg. költségek a viszontb. rész utáni bevétel levonásával	5753	02
A következő évek készpénzdíjtartaléka a viszontbiztosított rész lev. után és min- den megterhelés nélkül	20000	—

K. f. K.

V. Egyéb kiadások.

Árf. veszt. értékp. és idegen pénzn. után

VI. 1898. évi nyereszámla.

A f. évi üzletből fennmaradt nyereségért

K. f. K.

18

13829

KIADÁSOK.

Harminczhetedik évi zárszámla

Törlesztett kötvények díja	605858	52
Visszaváltott kötvényekért	1338778	47
Halálesetek után kifizetett kárösszeg	2408755	51
Lejárt kiházasítási tőkékért	2638847	06
Kiházasítási biztosításoknál haláleset következtében díjvisszatérítés	92187	06
Függőben levő károk és díjvisszatérítések tartaléka	381474	25
Függőben levő kiházasítási tőkék tart. Erváradékokért	421006	16
Viszontbiztosítási díjak	295792	54
Bélyegeikért	304257	05
Irodai bér, postadíjak, nyomtatv., uti s egyéb költségek	215456	73
Tiszti fizetések	530220	08
Jövedelmi adóért	206465	27
Orvosi díjakért	28545	04
Szerzési és díjbehajtási költségek	115690	84
Kisorsolt biztosítások tartaléka	749564	99
Behajthatlan tartozások leírása	24000	—
Díjtartalék ez év végén	29517	32

K. f. K.

1038

6973

1899. évi nyeresemény

97

ÓH JAJ!

Megfojt ez az átkozott
köhögés.

Távirat:

Kérek 8 dobozzal az Ön való-
ban hatásos EGGER-féle mell-
pasztillájából. — Bécs, Karls-
gasse 14., ajtó 6. K. von GETZ.

Főraktár:

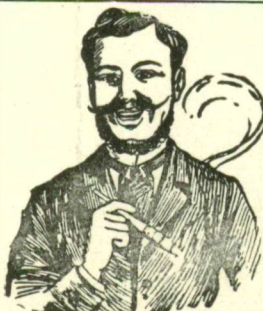
„Nádor“ gyógytár Budapesten.

VI., Váci-körut 17.

EGGER-mellpasztillája gyorsan és
biztosan hat köhögésnél, rekedtsé-
gnél, elnyálkásodásnál. Kapható
minden gyógyszerárban és drogue-
riában. Doboz 50 kr. és 1 forint.

(Próba doboz 25 kr.)

ÉLJEN!

Egger-mellpasztilla csakha-
mar megszabadított, éljen!

Budapest, 1899. december 31-én.

Kaczvinszky János, életbiztosítási könyvvivő.

Báró Harkányi

A fenti zárszámlákat és mérlegeket me

Budapest. 1900. március hó 22-én.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre ... kor. 20.—

Félévre ... 10.—

Negyedévre ... 5.—

Egyes szám ára 40 fill.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VII. ker., Alsó-Erdősor 3. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

— 2 — Budapest, április hó 8. — 2 —

Krónika.

Croquis-téma.

— ápr. 4.

Ki a nevétségesebb figura? Aki megszerez mindent, kardcsapás nélkül, vagy aki elveszt mindent, kardcsapás nélkül? Valóban Bolgár Ferdinánd-e a nagyorru, vagy inkább nekünk nyult meg az orrunk? Most, hogy a Ferdinánd korona-szerző kísérletei véletlenül egybeesnek a sikkasztó oroszlának, a plevnai hős Ozmán pasának halálával, elmés csipkedések helyett, miket a Ferdinánd ur orrára lehetne írni, szomorubb és komorabb megfontolások tolnak az ember tollára. Husz esztendő előtt — micsoda nagy idők! Valóban, az az idő volt az új diplomácia hősora. Bismarck, Beaconsfield, Andrassy és Gorcsakov egy időben, egy munkában, együtt csinálva politikát és történelmet: ezt akkor oly természetesnek találták az emberek, mint hogy levegő meg víz van a világon — s most, hogy különösen mi itt, e monarchiában, elepedünk a nagy stílnak egy harmatcsöppeért, egy szellőfuvalmáért, most látjuk, hogy az a hőskor éppen nem volt természetes. Meg is szűnt csakhamar, mint minden természetelenség, s a világtörténet nagy nivellálója, az oktalanság, csakhamar végét vetette. Andrassy megbukott, de nem úgy, mint később Bismarck, kinek csak a személyére voltak féltékenyek, de a politikáját hiven követik most is. Andrassy úgy bukott meg, mint hogy ha Michel Angelot csapnák el a Szent Péter kupolájának építésétől, s a paléjára biznák, hogy javítsa ki a vad genie tervének szertelenségeit, s fejezze be, lege artis, az egész munkát. Andrassy helyében Haymerle és Kálnoky! De még ez is jobb, mint Disraeli helyében Gladstone, mert ott a mestert csak a mesterember váltotta fel, de itt a mestert kiturta a szélhámos. Gorcsakovot is fölváltotta Giers — s az európai politika teljesen másképpen alakult, mint ahogy alakult volna, ha mindezek a személybeli változások végbe nem mennek. A történelem törvényei tehát annyiban is természetiek, hogy a maguk vasból való határain belül éppen elegendő latitudót hagynak az emberi befolyás számára.

Ezelőtt husz évvel Ausztria-Magyarország még részvevője volt a világ-politikának. A monarchia 1867-ben azzal a megfontolással alakult át duálissá, hogy a részei külön meg nem állhatnak, s mind Ausztriának, mind Magyarországnak az életét csak az biztosítja, ha maga is befolyik azokra a világ-politikai körülményekre, amiktől a

nemzetek s országok sorsa függ. Ezért kellett a monarchiának nagyhatalomnak lennie — de ezzel együtt azt a kötelességet is vállalta, hogy *valóban* részt vegyen a világ-politikában. Ilyesmí a mai fölfegyverkezett világban irtózatoss sok pénzbe kerül — de e sok pénz megtérül amaz osztalékok révén, melyet a mai hódító világ-politika a részvevőinek juttat. A világ-politikának vannak kötelességei és vannak jogai. A kötelességek sokba kerülnek, de a jogok sokat hoznak. Ha ez a mérleg aktív: a nagyhatalom él s a részei is élnek és virulnak. Ha a mérleg passzív: a nagyhatalom halott, s a részei bomlanak. S e monarchiának az a tragédiája, hogy husz esztendő előtt visszariadt a jogai érvényesítésétől, de a kötelességei nem csökkentek. S ezért a mi mérlegünk ma passzív, s az állapotunk siralmas.

Tudvalevő, hogy minden új közjogi alakulatot külső vállalkozásokkal kell összeforrasztani. Legközönségesebb példája ennek a német egység, mely a porosz-osztrák s a porosz-francia háborúk fokain keresztül jutott a magasba. A Deák s az Andrassy dualizmusa nyers vegyület volt, melyet európai vállalkozások tüzeiben kellett volna egybeolvasztani. Husz év előtt ez a duális monarchia nem volt még olyan nonsens, mint most — most csak azért nonsens, mert husz év előtt nem élt az alkalommal. Egymással roszszban levő házaselek együttartására nincs jobb eszköz, mint valami közös vállalkozás — s az osztrák-magyar házasságunk kissé erőltetett és kiesztelt formáját megerősítette s életképessé tette volna, ha valami közös külső érdek és külső haszon teszi kívánatossá e viszony megmaradását. S a husz év előtti konstellációk nagyon kedveztek ennek a miveletnek. Szedán után a világpolitikából kiesett a leghatalmasabb faktor: Franciaország. Helyébe lépett egy másik: Németország. A poroszságnak ez a világhatalmi új polcza semmivé tette a hagyományos orosz-porosz barátságot, s ezzel értékes segítsége támadt mindazoknak, akiknek, mint nekünk és Angliának, félniök kellett Oroszországtól. Oroszország pedig éppen abban az időben mutatta ki a foga fehérét: azt, hogy ő a Balkánt akarja, a Fekete-tengertől az Adriáig, s az orosz-török háborúnak az lett a vége, hogy a berlini kongresszuson egész Európa összeállott az orosz törekvések ellen. Ama napokban, ezen a kongresszuson, 1878-ban, tíz évvel a dualizmus megkötése után, megnyílt a mód s az alkalom e monarchia előtt, hogy az életének ez új formáját életképessé tegye, belevigye a világpolitikába, s ezzel együtt a maga számára is értelmet és jelentőséget adjon neki. A helyzet az volt, hogy Angliának s Németországnak a

Balkán csakugyan Hekuba volt — annyiban, hogy őnekik nem volt rá szükségük. Ellenben annyiban nem volt Hekuba, hogy nem akarták, hogy Oroszországgé legyen. Itt volt tehát az új nagyhatalom, Ausztria-Magyarország, mely, Angliával s Németországgal a háta mögött, nyugodtan kaparíthatta volna el Oroszország orra elől az egész Balkánt, s ezzel mindazt, amire modern nagyhatalomnak szüksége van: tengereket, kikötőket, gyarmatokat, piacokat, mindent. Szédületes perspektíva nyílt meg akkor a monarchia előtt, Konstantinápolyig, sőt azon túl is Kis-Ázsiáig vagy akár Perzsiáig. Amilyen örült ábránd s malom alatt való politizálás mindez ma és mostan, olyan lehetőség volt husz év előtt, s az Andrássy Gyula politikája ezt a lehetőséget szolgálta. Erre kellett neki Bosznia, erre kellett neki a német szövetség, s ez volt az a nagy koncepció, melyért a nagy Bismarck magához méltó történelmi nagyságnak ítélte a cigányképű nagy magyar naturalistát. Egy veszedelme volt csak ez ábrándnak: a fenyegető szláv áradat — de ennek elég ellensúlya lett volna, ha a monarchián belül lojálisan megmaradnak — s akkor még megmaradhattak volna — amellet, hogy Ausztria német legyen, Magyarország magyar. De Andrássyt eltették utból, s ebből az egész ábrándból csak a szláv áradat maradt meg, amely nem kívülről ömlik el rajtunk, hanem belülről nevelték ránk mesterségesen. A nagyhatalmi nagyszerűségből sem maradt egyebünk, mint a nagyszerű hadiköltségek. Szóval: mindaz, amennyinkbe a nagy világpolitika került volna: a szláv veszedelem s a roppant pénzáldozat hiányosság nélkül a nyakunkba szakadt. Ellenben elmaradt minden, ami kárpótolt volna bennünket érte: a világhatalom, a gazdagság, műveltség és gyarapodás, mely a világhatalommal jár, s az életképessé váló váltta annak az egyetlen közjogi formának, melyben Magyarország egy fedél alatt élhet Ausztriával. Most már a dualizmus oktalanság, nevetség és lehetetlenség. Akkor még nagyszerű kigondolás volt.

Ami azóta történt, mind ebből a magból fejtett. Mint ahogy most hajtogatják Németországban: a mai világpolitikában minden nemzet vagy üllő, vagy kalapács — s mi, mivel gyávák voltunk arra, hogy kalapács legyünk, lettünk üllő, akinek a hátát laposra kalapálják. Minthogy mi az ő segítségével nem éltünk, élt Németország a mienkkel, s megcsinálta a mi Konstantinápoly-Kis-Ázsiai politikánkat — a maga számára. Az orosz pedig, amint látta, hogy tőlünk tartania nem kell, fokról-fokra teret hódít a Balkánon. A francia bohózatbeli férjek nem lehetnek oly lojálisak, mint mi vagyunk Oroszországgal szemben, mely, hogy még nevetségesebbé tegyen bennünket, szövetséget is kötött velünk a Balkán státusquoja iránt. Ez a szövetség, melynek csak a hivatalos megkötése új keletű, de alapjában él már Bosznia óta, fényes gondolata volt az orosz diplomáciának. Mert ha a Balkánon olyan puncs van, ami Oroszországnak kedvez: Oroszország mossa a kezeit, hogy ő ugyan nem avatkozik bele független népeknek a veszekedéseibe. De ha olyan fordulat támad, amely nekünk kedvezne: nekünk igenis le kell fülelnünk a saját kis balkáni barátainkat, nehogy a statusquot megbontsák. Ha most

bolgár Ferdinánd csakugyan király lesz: Oroszország majd tisztelni fogja a független bolgár nemzet souverain elhatározását. De mikor a hős Battenberg akart király lenni, nekünk magunknak kellett az ambíciójának útjába állanunk. Ez a Ferdinánd sohasem volt más, és nem is akar másnak látszani, mint egy tág lelkiismeretű stréber, akinek személyes ambíciói vannak, melyeket fokról-fokra el is ér. De mi nagyhatalom volnánk, nagyhatalmi ambíciókkal, melyeknek érvényesítése elől gyáván megugrottunk, s most ott tartunk, hogy ötven milliós birodalom létünkre akármelyik kis balkáni stréber az orrunknál fogva vezethet bennünket, s fizetünk ezért megszámlálhatatlan milliókat. S mégis Ferdinánd a croquis-téma, s mi vagyunk az impozáns nagyhatalom.

Kádár.

A nagy Galeotto.

I.

*A pletyka, ez a hosszú lábu pók,
Szövi körötlünk finom fonalát;
Az asszonyok, az édesek, a jók,
És udvarodból egy-két jó barát.*

*A háló egyre szűkebb körbe von
S ha szálait zavartalan hagyod:
A legutolsó már, mely összefon,
Egy karikagyűrűnél nem nagyobb ...*

*Ki tudja? ... Hátha? ... Volt ilyen eset!
... Oh súgjak, suttogjak tovább!
Bolondok a hívő szerelmesek —
De a szerencse náluk ostobább.*

II.

*Istenem, mi lenne,
Szép szöke fejed ha vállamon pihenne!
Igy simul a repkény düledező romhoz,
Magányos oromhoz.*

*Kezed a kezembe:
Csak az a tenger köny jutna-é eszembe,
Melylyel hét éven át gyáván, nyomorultan
E perczéért koldultam?*

*Vagy a boldogságnak
Rózsáin az emlék férgei nem rágnak?
Ekkép veled én is boldogan betelnék
S vádat nem emelnék?*

*Vádat, hogy váratlál,
Meredek utakon télova járatlál;
S hozzám le a porba biztató tekintet
Rózsát sohse hintett?*

*... Nem úgy! Attól félek,
Gerlemódra bugnám, amíg ölelnék:
Bűnömül ne tudd be, ha dőlőfödbe sértett,
Hogy szenvedtem érted;*

*Ha térdig a szennybe,
Úgy néztem fel hozzád, mint hívő a menybe;
Amiért te voltál tilos menedékem: —
Megbocsátsz-e nékem?*

Makai Emil.

Budapest.

(Regény.)

Írta: KÓBOR TAMÁS.

(Folytatás.)

14

Amellett a kíváncsiság is gyötörte, próbálta Évából kivasalni, min is kapta rajta Sárít, de ez visszasüppedt konok hallgatásába és Dermákné nem mert tovább kérdezősködni. Jani egy félóra multán lihegve, köhögve és kiizzadva visszatért és bátortalanul jelentette, hogy Sárikát nem sikerült megtalálni.

— Nem hagyok neki ebédet — jelentette ki energikusan Dermákné. Évára nézett, elismerést várva. Ez nem szólt semmit, szórakozottan fogyasztotta el az ebédet s rögtön öltözködött.

Mikor toilette-jével elkészült, bekopogtatott Haas urhoz. Az éhes technikus pipázva ült a rajztáblája mellett és fujta a körösi-lányt.

— Bocsanat, Haas ur — szólt Éva keményen — csak azért háborgatom, hogy édes anyám nevében felmondjak önnek.

Haas ur letette a tussos czirkalmat, a füttyörészést már előbb abbahagyta.

— Meg vagyok lepve, kisasszony; miért? Nincsenek meglegedve velem?

— Azt is mondhatnám, hogy ezentul magunknak kell a szoba, de ez nem az egész igazság. Egyet kérdek, Haas ur, feleljen mint tisztességes ember. Mennyire vitte a hugommal?

Haas ur jókedvűen nevetett.

— Innen fuj a szél, kisasszony? — szólt kételkedve — akkor nem fogadom el a felmondást. Mit gondol, csak nem megyek el jószántomból egy olyan lakásból, mely egy tető alatt van az aranyos Sárikával?

— Ne kötekedjék, Haas ur — szólt rá Éva ingerülten — hanem feleljen őszintén, ha pedig nem akar, mondja meg. A tréfalkozáshoz nincs kedvem.

— Biztosítom, Éva kisasszony — szólt még mindig kötekedve Haas ur — hogy nem jutottam annyira, mint amennyire mentem. Különben — tette hozzá komolyabban — az egész csak tréfa és játék, a Sárika kisasszony még sokkal fiatalabb, semhogy oka volna gyanakodni ránk.

— Szokott vele a házban kívül találkozni?

Erre a kérdésre Haas ur félretette a rajztábláját és sértődött hangon felelte:

— Nagyon sajnálom, kisasszony, de én itt lakó vagyok és nem vádlott.

— Jól van, ez is elég — felelt kurtán Éva — a felmondást tudomásul vette, most pedig vegye tudomásul még ezt is: a hugomnak a legszigorubban meg van tiltva a fiatalemberekkel való érintkezés, tehát önnel sem szabad érintkeznie. Ha nem bánja, hogy maga miatt az édes anyám véresre verje, hát csak hívja ezentul is magához. Jó napot!

Eszébe jutott valami és a nyitott ajtóból visszaszólt:

— Mondja csak Haas ur, mennyiért volna hajlandó azonnal kihurczolkodni?

Erre a kérdésre Haas ur eleinte meghökkent, aztán nagyot nézett, végül elnevette magát.

— Semennyiért, Éva kisasszony, semennyiért. Hogy én ilyen barátságos hajlékot hitvány anyagi érdekekből elhagyjak? Csunyaság volna. De komolyan mondván, Éva kisasszony, én önt okosabbnak gondoltam volna. Mit akar? Tegyük föl, hogy gyanuja alapos és nekem Sárikával csakugyan van valami viszonyom. Mért üznek el?

Azt hiszi, ha másutt lakom s nem csak egy keskeny konyha választ el önöktől, hogy akkor szolidabban viselnők magunkat?

— Akkor rosszul ismeri a hugomat, Haas ur, ha azt gondolja. Különben lesz gondom rá, hogy az a gyerek kellő felügyelet alatt álljon.

— Igen? — mondja Haas ur. Egyet-kettőt bólint a fejével és ismét füttyörészi a körösi-lányt.

— Tehát nem akar kihurczolkodni?

Haas ur szélesre huzza az arcát.

— Ha bizonyos benne a kisasszony, hogy Sárika kellő felügyelet alatt lesz, akkor természetesen értem, ha ki akarják tenni a szűrömet. Ez más, ez egészen más. Akkor én pakkolok, más lakás után nézek és megyek. Természetesen visszaadják nekem a tizenkét napra szóló bért, ami még nem telt le a hónapból.

— Köszönöm — szólt Éva és fejével biczcizentve, becsukja maga után az ajtót. Még hallotta, ahogy Haas ur jóízűt kaczag és nagyvidáman belefog ismét a körösi-lány nótájába.

Nem adott magának számot róla, de mióta újra találkozott Deméndyvel, Évának nem volt más gondolata és érzése, mint a huga. A maga ügye el volt intézve, nem törődött vele, mint az egészséggel, amikor megvan. De a Sárika dolga izgatta, zaklatta. Még csak nem is gondolta végig: nem akarom, hogy az én sorsomra jusson, mert hiszen a maga sorsát nem is találta se rossznak, se jónak. De Sárikát meg kell menteni: ezt világosan látta. Amióta megszűnt belső háborgása és a maga elégedetlensége, a kisleány, akármilyen vásottnak és rosszlelkűnek látta is eddigé, csak szeretetet és sajnálatot keltett benne. Mikor Wočaseknél rajtakapta, inkább ijedség és aggodalom töltötte el, mint harag és fölháborodás. Most pedig megóvni akarta és nem megbüntetni.

Estére korán ment haza és izgatottan leste Sárikát. Haas ur előzőleg füttyörészve bekopogtatott hozzájuk, jelentvén, hogy talált már magának lakást a Károlyi-utcában és ma éjszaka nem is fog már itt aludni. Csak a holmijait hagyja itt, azokat elviteti majd holnap. Éva bólogatva fogadta jelentését és azt mondta: helyes. Haas ur széles, csufos nevetéssel szorított kezet vele, Dermáknéval és Janival és azt mondta:

— Tiszteltetem a Sárika kisasszonyt is, sajnálom, hogy el nem bucsuzhattam tőle.

Nyolcz órát járt betoppant a kisleány. A cipője poros volt, a járása, bár erőltette a közömbösséget, dülöngő, fáradt volt. A könyves szekrény párkányához sietett és lekapta onnan a kenyerét. De a mohósága csinált volt, látszott, hogy csak komédiázik s egy csöppet sem éhes. Egyebekben úgy tett, mintha semmi sem történt volna.

— Hol voltál délben? — rivall rá Dermákné.

A kisleány daczosan üti föl a fejét.

— Az üzletben, sok dolgunk volt, nem jöhöttem haza.

— Hazudsz, hiszen itthon voltál a kapu előtt s megszőktél.

— Nem igaz — pattog Sárika — én azt mondtam Janinak, mondja meg, hogy nem ebédelhetek itthon, vissza kell sietnem az üzletbe.

Éva a fejét csóválta, mint aki nem hisz a füleinek.

— Mért szaladtál el, mikor engem láttál a Wočasek boltjában?

— Hol?

— A Wočasek boltjában.

— Ki az?

— Czipész a párizsi udvarban — mondja Éva még mindig csöndes hangon.

— A párizsi-udvarban? Soha se voltam a párizsi-udvarban.

Éva egészen csöndes, szelid hangon mondja:

— Ne hazudj, Sárika, ma délelőtt benyitottál és tegnap is ott voltál.

A kis leány haragos lett, mint a pulyka.

— Nem igaz, nem igaz, nem igaz — rikácsolta és visszahúzódott az ablak sarkába — hazudsz, utálatosan hazudsz, meg akarsz rágalmozni, de én nem hagyom magamat. Te oda járhatsz, hanem én becsületes leány vagyok s most rám akarod fogni.

— Suszterről van szó — mondja Éva csöndesen — hiszen ha ott voltál, abban sincs semmi rossz.

A kis leány meghökken és tévovázva néz a nénjére.

— Be akarsz csapni — mondja azután — azt akarod, hogy csak valljam be és azután rám támadnál, de én ismerlek és nem vagyok olyan számár. Azért is, sohasem voltam a párizsi udvarban.

— De hisz láttalak!

— Hazudsz.

— Wočasek is mondta, hogy ott jártál czipőért részletfizetésre.

— Nem igaz, hazudsz.

— Azért nem mertél délben feljönni.

— Én? Nem mertem? Hát miért mertem most hazajönni?

Most már Éva is elvesztette türelmét.

— Orczátlan vagy — szólt reszkető ajakkal — mártól fogva pórázon tartlak.

Sárika úgy akart tenni, mint máskor, amikor össze-szidták: duzzogva az ajtó felé ment, hogy bemenjen Haas urhoz. Ezuttal Éva elébe állt, megragadta a két vállánál fogva és istenesen megrázta.

— A szobaurhoz akarsz menni? Hiába, őt már elküldtem, nincs többé szobaur.

Sárika hitetlenül bámult Évára, de ez nem olyan volt, mint aki tréfálna. Ekkor a dühnek és haragnak való-ságos rohama fogta el. Sirt és káromkodott, a földre vetette magát, megragadta az Éva szoknyáját, és tépte és harapta,

— Utálatos, utálatos — rikácsolta — aljas, czéda, irigy vagy és féltékeny, igen, féltékeny, azt akarod, hogy mindenki rád nézzen és utánad fusson. A szobaurra is azért haragszik, mert nem kurizál neki.

Dermákné hiába püfölte a kis leányt, Éva hiába fogta a száját, önkívületében karmolt és harapott, végre is ott kellett hagyni a földön, úgy tenni, mintha nem törőd-nének vele. Vagy egy félóraig maradt így, közben-közben egy-egy szidalmat szalasztván ki a száján, végre meg-zsibbadtak az idegei, elcsöndesedett s szó nélkül fölkereste az ágyát.

Különös a szegénység, az asztalhoz nem ült volna Éva mellé, de azért lázongó gyűlölettel, boszu vágyától eltelve, minden ellenkezés nélkül egy takaró alatt aludt vele.

3.

Ennekutána Sárika roppantul tisztességesen viselte magát. Feltűnően pontosan járt haza, csöndesen, illedelmesen ült az asztalhoz, ha Dermákné valamit parancsolt, ellenkezés nélkül nyomban megcselekedte. De komoly volt, a neveletlenségével együtt a jó kedvét is elvesztette. Éva próbált közelebb férkőzni a lelkületéhez, nyájasan szölogatta, de ilyenkor a kis leány szeméből gyilkos gyű-lölség lángja csapott felé s megvetően hátat fordított a nénjének.

Dermákné is, az Éva hatása alatt jól bánt vele. Sárika azonban nem tudott felmelegedni. Élettelen egy-kedvűsége csak délben, ebéd vége felé engedett föl. Ekkor nyugtalanul izgett-mozgott és az ajtó felé nézett s mihelyt az utolsó falatot legyűrte, mohón kapott a kalapja után és eliramodott.

Egy hét telt el így, ekkor Sárika ismét gorombás-kodni kezdett. Világosan látszott rajta, hogy célzatosan

teszi, hogy össze akar veszni. El is érte a célját. Dermákné-nak nem sok kellett, hogy a sodrából kijöjjön. Este volt és Sárika a gangra ülve, tüntetve nyújtogatta előre a lábát, jobbra-balra libbentve a szoknyáját, hogy az édes anyja figyelmét ráirányítsa az uj czipőjére.

— Honnan vettéd hozzá a pénzt? — kérdi Dermákné gyanutlanul.

— Nem onnan, ahol Éva — felel csipősen a kis leány — minek kérded? Miattatok akár mezitláb is jár-hatnék.

— Már megint nyelveskedel?

— Igen, igen — folytatja Sárika epésen — ha az ember szóra nyitja a száját, akkor már nyelveskedik. Hiába, nem lehet mindenki olyan művelt, mint Éva, aki idehozza a szeretőit.

— Elhallgatsz mindjárt?

— Nem, és nem — pattog a kis leány — eleget szenvedtem már azért, hogy becsületes vagyok, tovább nem szekiroztatom magamat.

Dermákné baljóslatúan villogtatja a szemét.

— Megállj csak, ha Éva hazajön és meghallja, miket mondtál.

— Nos? És akkor? Azt hiszed, félek Évától? Kicsoda ő? Azért, hogy valaki egy gazdag embernek a szeretője és pénzt hoz haza...

Többet nem mondhatott, az édes anyja megfogta, bevonta a szobába és istenesen elverte. Sárika sirás és panasz nélkül türte. Összeszorította ajkait, úgy tartotta a hátát. Mikor aztán Dermákné belefáradt, hirtelen fogta a kalapját, napernyőjét és kisurrant az ajtón.

— Hová mész? — kiáltott rá Dermákné.

— Ahol nem ütnek — felel vissza Sárika — ebbe a házba nem teszem többé a lábomat.

Ezzel végigfutott a gangon, a lépcsőnél beleütközött Janiba.

— Hová? — kérdi az is.

— Semmi közöd — felel a kis leány és rohan tovább.

Jani a fejét csóválja, úgy megy tovább; nem tulaj-donított nagy fontosságot a dolognak. Az édes anyja sem, mert egy szóval sem említette Sárika szökését.

Csak amikor Éva hazajött és nyomban huga után kérdezősködött, állott elő Dermákné a történetekkel. Éva magánkívül lett a felindulástól. Az órát nézte: kilencz elmúlt.

— Hallatlan, hallatlan — kiáltott föl — és anyám oly nyugodtan veszi, hogy ez a leány késő este távol van hazulról? Mit csinál majd, ha egész éjszakára is kimarad?

— Ugyan — véli Dermákné inkább hogy a fele-lősségén könnyítsen — érdemes is ebből nagy dolgot csinálni. Ha hazajön, összetöröm a csontjait, majd kiverem belőle a rakoncátlanságot, vagy pedig pusztuljon a házból.

— Jani, fogd a kalapodat — szólt Éva — velem jössz. Föl kell keresni Sárít és haza hozni, bármi áron.

Jani, aki szintén már nagy izgalomban volt, rögtön mellette termett, míg Éva nagy sebbel-lobbal szintén föl-készült az utra.

— Hol keresnéd? — kérdi Dermákné most már szintén nyugtalanodva, ahogy látta, Éva mennyire komo-lyan veszi az esetet — honnan tudnád merre ment?

Éva nem válaszolt, csak intett a fiúnak:

— Menjünk.

Lent a kapuban aztán ő is megállt és felvetette a nagy kérdést: hol is keressen ebben az óriási városban egy ismeretlen kis leányt?

Amig valami tervben megállapodott, csak járt az utcán. Kimeñt az Andrássy-utra és élesen kémlelt jobbra-balra, különösen a padokon ülőket nézegette.

Gyönyörű, holdvilágos, fülledt nyári est. Az utcza teli emberekkel. Kocsik robognak a liget felé; a liget felől, a gyalogjárókon, sűrű csapatokban emberek, vegyest a kiöltözöttek és a szegények. Egyik-másik szegény ember karján gyerek alszik, úgy viszik haza a tiszta levegőből a pállott, rosszillatú szobába. A kapuk alatt cselédek bujnak össze, a padokon öreg asszonyok és fiatal leányok, ingujjas munkásemberek. Közben-közben egy-egy külön huzódó sötétes férfialak, arcza tolt kalappal, szürkén magába roskadva. Meglátszik, hogy itt, a padon fogja az éjszakát tölteni. Vidám nőbeszéd, könnyelmű kacagás, egyes utcagyerkőczőknek durva rikkanása is hangzik. Egészen véve, mintha jókedv, gondtalanság és jómód volna az utcán, mégis az ember az ilyen nyári estén szegénynek és lomposnak látja a külső Andrassy-utat. Fülledtség a levegőben és por, sok por, mely vörös felhőként uszkál a fukar gázlángok körül, hogy mennél közelebb vannak a földhöz, annál sűrűbbé és feketébbé nehezedjenek.

Akik kifelé törekednek, a városliget felé, kíváncsi gyanuval nézik az elegáns Évát, amint a félszeg, kopott Jani mellett előre siet. Minden emberre ügyel, minden kapuba belekémlel, minden padot végigvizsgál. Az octogontéren arra gondol, hátha a városligetbe kellene mennie. De mégsem, oda csak nem ment egyedül.

Egyedül? Egyszerre tudta, hova kell mennie, hogy megbizonyosodjon. Bérkocsiba ült, lóhalálában a Károlyi-utcába hajtatott. Ott fogadott Haas ur lakást.

Egy földszinti régi ház előtt állt meg, a ház-mesternénél tudakolta Haas urat. Az új szobaur? Igen. Vandáéknál lakik, a kapu alatt jobbra. Csak tessék bekopogtatni, mert egészen különálló szoba. Ha kinyitják, otthon van, ha nem, akkor nincs otthon.

És nagyon gyanusan nézett végig Éván.

Bekopogtatott a kapu alatt jobbra, az ajtó nyílt és Vandáné állott előtte. Egy kis konyhalámpás fényénél éppen megvetette a Haas ur ágát. Éva látta, hogy jó helyen jár, megösmerte a technikus óriási rajztábláját.

— Haas ur? — mondja Vandáné, egy összetöprödött teremtés, gondterhesen felhuzott szemöldökkel — nincs kérem alássan itthon.

— Mikor szokott haza jönni?

— Ó, ilyenkor már itt szokott lenni, nagyon szolid fiatalember, mindig idehaza van.

— Nem jár ide hozzá senki?

Vandáné határozatlanul pislogott, Éva látta rajta a tanakodást: feleljen-e, vagy se, meg az aggodalmat, hátha rosszul teszi, ha hallgat, vagy ha beszél?

— Az unokahuga vagyok — mondja Éva — nénje annak a kis leánynak, aki Haas urhoz jönni szokott.

Vandáné arcza erre bizalmasan kiderült.

— A Sárika kisasszonynak? — szolt most már egészen nyájasan — örülök a szerencsének, ó, nagyon jól ismerem én a Sárika kisasszonyt.

Éva magába fojtotta háborgását. A föltevés nagyon valószínűnek tetszett neki, mégis a lelkét hasogatta, mikor beigazolván találta.

— Itt volt ma? — kérdi összeszorított foggal.

— Hogyne, hogyne, igaz is — kiált föl a derék asszonyság — talán színházba mentek, délután, mikor vaját és hónapos retket hoztam Haas urnak, hallottam, amint a budai szinkörről beszéltek. A kisasszony talán a Sárika kisasszony miatt nyugtalankodott? Igen, csak tessék nyugodt lenni, színházba mentek.

— Köszönöm — mondja Éva és távozik. Éppenséggel nem volt megnyugodva.

A kapuban körülnézett Jani után. Nem látta. A fiu kint az utcán állt és egész testében reszketett.

— Mi lelt?

A fiu mozgatta az ajkait, de nem tudott szólni.

— Mi bajod? — kiált Éva és megrázza.

A melle hevesen zihál, a szeme kidülled, keze ökölbe szorul.

— Sári — nyögi végre — ide jár... ó... istenem... rossz leány, a testvérem rossz leány...

Éva csak most látta, hogy ezt az ártatlan fiut kár volt magával hozni.

— Csacsi vagy — mondja, hogy a fiut megnyugtassa — úgy, ahogy otthon benézett hozzá. Nincs abban semmi rossz.

— De igen, de igen — dadogja Jani, aztán hirtelen elhallgat. Biborpiros lett az arcza és gyorsan elhúzódott a kaputól, ahol a gázláng teljesen az arczába világított.

— Sárika ostoba, de nem rossz — nyugtatgatja Éva — azért kell minden áron megtalálnunk, hogy valami ostobaságot ne kövessen el.

Hogy színházban nincsenek, azt tudta. Sárika nyolcz óraker még otthon volt. Talán Haassal sincsen, mert Vandáné nem tud róla semmit, hogy ma este fölkereste volna. Haas felől tehát nyugodt lehetett. Most követi a másik föltevést.

— A Podmaniczky-utcába, a nyugoti pályaudvar kávéházhoz — parancsolja a kocsinak, aki a lovak közé vág.

A sarkon, a Fiume kávéházból kiárad a sárga világosság. Az összes ajtai, ablakai nyitva vannak, a közökben az asztalok tele emberekkel, többnyire katonatisztekkel, hölgyek társaságában. Éva mélyen kihajol, hogy végignézzon rajtok, de a kocsi már elfordult és a kávéházi világosság után a muzeum-körut most vak sötétnek látszik. A kerepesi-utnál ismét föl villan a nagyobb világosság, idefehérlik a Pannonia szálló villamos ivlámpája. A Kossuth-utcza merő feketeség, a boltok mind csukva vannak, a korzóról hazatérő uri társaság lassan, lomhán ballag rajta végig.

Röpül a kocsi végig a Károly-köruton, a váczi-köruton. Kevés ember jár rajta, közöttük magános, kifestett leányok. Éva mindegyiket szemügyre veszi és lopva Jani is ugyanazt teszi. Különös bénító varázs tartja fogva a fiut, először életében röpül így kocsin végig az éjszakái Budapestén, melyet most lát először és nem ismer benne a városra, melyben otthon van. A szerencsen-utcza sarkán az éjjeli kávéház ajtaja nyílik és kiharsog belőle egy elkinzongóra, meg egy rikácsoló női hang, amelyet mintha elvágtak volna, úgy elhallgat, amint az ajtó ismét betevődik. Szembe jönnek egyfogatu kocsik, agyonterhelve máhakkal. Vonat érkezett a nyugoti pályaudvaron. A villamos kocsik majd mind üresek és csilingelésük ijesztően sikít végig a néptelen széles uton. A bazilika óriási érczharangja most üti éppen a tíz órát.

Különös város ez így éjszaka. Itt alszik, ott dorbélzol. A csukott kapuk komoran, visszautasítóan, puritán ridegséggel merednek az emberre, a csukott boltajtók fáradt, ölmos álomról beszélnek küzdelmes napi munka után, a szűk, keskeny utcák napszámról és szegénységről regélnek, de időközönként felvillan a pazar világosság, cigánymuzsika hangzik, könnyelmű leányok és csapatosan járó fiatal emberek durva, mulató zsvaja veri föl a csöndet. Sok, sok csukott kapu, sok, sok kivilágított mulató hely, fényes tükröablakok mögött folyó tivornya, incselkedő, csábító, durva és éhes leányok az utcasarkokon. Az ut közepén pedig magában borongva a sarki rendőr, aki bámul a repülő kocsi után.

Hirtelen befordulnak a Podmaniczky-utcába. Tiszta, új paloták sora között az utcza egészen csöndes és világos. Tiszta utcza, szolid utcza. A körutig nincs benne tivornya-hely. Ilyen utczarész sincs sok Budapestén.

(Folytatjuk.)

Krónika II.

Meghalni.

— ápr. 6.

Lágyan simító kezét végigvonta az emberek homlokán egy komoly, művészelkű tudós: Nothnagel. A bécsi újságíróknak olvasott a meghalásról s kifejtette a felebaráti szeretet vallását, amely a tudományban rejlik. Laikusoknak szóló, szépen megírt elmefuttatás, mégis, mintha vele a tudomány-filozófiai téren egy agresszív lépést előre tett volna. Azt hirdeti: a meghalás nem fáj, ne féljete a haláltól. A kételkedő lélek az utolsó irtóztos perc beköszöntét sejtve, megriad a rá váró ismeretlentől s aki az utolsó pillanatig tagadott, az utolsó pillanatban hisz, hogy könnyebb legyen neki a meghalás. Ez a rémület az enyészettől a legfőbb erőssége a vallásnak. A halál rémének elüldözése a zaklatott haldokló ágyától: legmagasztosabb hivatása. Nem profanizálok, de a vallás utilitárius eszme, maguk a papok vallják mindig hasznosságukat az illem és az erkölcs érdekében. Miért ne valljuk hát mi is, hogy a vallás arra való, hogy megkönnyítse nekünk a halált?

Meghalni szörnyűség. Vaskényszerűség hajt a jármába, még se szokhatjuk meg soha. És mégis nem csak a sirba enyészünk, hanem magunk is a sirba ugrunk. És mégis: a nagy többség nem annyira a meghalástól irtózik, mint a vele járó fájdalomtól. Apraja, nagyja minden társadalmi körnek megborzong, ha végső órájára gondol és különös kegyelmét kéri az istennek: bárcsak könnyű volna a halála, ne tudjon róla, ne szenvedjen tőle. A sorsujtottai közül akárcány felsóhajt: csak lenne erőm hozzá, meghalnék. A fájdalomtól félnék és nem az élet elvesztésétől. Meghalni szörnyű, de halottnak lenni jó.

És a vallás odaáll a halottas ágyhoz, bűvös zenét sugall a lelkének, megfogja aszott kezét és egy idvezült illúzió mámorába rejt az utolsó perc iszonyatát. Az orvos szavától megretten a lélek, a pap szavától megittasul. Áttántorog a vészes percen, sóvárgó lélekkel, kitárt karokkal, ha meg is van csálva, nem tudja meg soha, ha nincs megcsálva, nyugodtan tekinthet vissza a szakadékra: milyen kicsi, milyen jelentéktelen, de jó volt nem látni, míg átesettem rajta.

Most az orvos hirdeti a vigasztaló ígét: meghalni nem fáj. A legriasztóbb tünetek, mik a körülötte állókat megdermesztik és rémitik, a haldoklónak nem jelentenek szenvedést. Az erőszakos halálok: az akasztás, a főbelövés, a lefejezés a legkellemesebbek, az illetőnek a tudatába sem hat, mert az idegvezeték nem ér már rá az érzést az agy centrumába vezetni.

Kimondhatatlanul engesztelő hatása van az emberre a tudós professor fejtégetéseinek. Kibékülés a halállal, beillesztése a halálnak az élet harmonikus rendjébe. Nem nagyobb dolog meghalni, mint megházasodni, mint fürödni, táplálkozni. És különösen megragadó az a tétele, hogy az élet folyamata a maga harmonikus menetében preparálja

a lelkiületet a halál nyugodalmas fogadása számára. Abban az időben, amikor meg kell halni, az ember nem is kíván többé élni. Várja és szomjuzza, mint az álmos ember az alvást. Igen, aki végigélte az életét, nyugodtan hal meg, mondhatni: örömmel.

De hányan vannak ilyenek? A tudós szerint millió ember közül egy. A többi idő előtt hal meg. Még élnie kellene, de elpusztítja a fegyver, a mérge, a betegség. A világ elsötétül. Egy rettenetes igazság jelen meg: az ember nem éli végig az életét. Innen való a halál réme. Még szomjasak vagyunk az életre, mert hosszabb életre vagyunk teremtvé, de elvisz a kór erőszakosan; aki hatvan, hetven esztendő korában hal meg, törlesztetlenül itt hagy még vagy harmincz-negyven esztendőt. Az emberek mind ifjan halnak meg, azért rémes a halál.

És ezért erőszakos is. A legtöbb betegség nem halálos, mégis belehalunk. Nem az organismus bomlik föl, hanem megállítja a szivizmot, akár a hóhér bárdja, vagy az ellenség golyója és meg kell halni.

A tudós professzor megáll a tény ismertetésénél, de ki lehet belőle fejteni az emberiség átkát. Tán egyetlen teremtménye a világnak, mely vaskényszerűséggel előbb hal meg, mint kellene. A háromnapos pille végigéli a három napját: az ő élete teljes. Az erdő vadja, ha ellenség nem éri, befejezi egész életképességét. A levegő mikrobái halhatatlanok mi hozzánk képest: a néhány percznyi élet-tartam teljesen az övék. Az embernek ellenben adatott száz esztendő, vagy annál is több és ha ugynevezett végelgyengülésben, látszólag minden betegség nélkül hal is meg, elvesztett az élet jogából harmincz-negyven esztendőt, legalább is egy harmadát földi létének.

Ezt tudni már rettentő. A korszakok, mik a históriában egymás fölé tornyosodnak, mind csonkák. A munka amit egyes generációk végeznek, mind meg van csonkitva. Mennyi miriád életesztendő halmozódik föl a századok során le nem élt, de életre szánt időből! Hogy összezsugorodnak az egyes élet korszakai, milyen kurta az ifjúság, milyen törpe a férfikor és milyen gyorsan enyész az alkony az aggság, a kivívott nyugalom és a leszűrt bölcsesség, a megnyugvás és a leszámolás gyönyörű szép korszaka!

A modern érzésben és gondolkodásban régóta lappang ez a természettudós igazság az élet mesterséges rövidségéről. A melancholia, a panaszos pessimizmus, a keserű ironia, melylyel a magasba röpülést ez a kor nézi, az ideáloktól való sajtó elfordulás, mintha mind ezt mondaná: a világ csak uzsora, harmincz-negyven perczentet fizettet magának, a legjava időnkéből. A mulandóság fokozott iszonyata egyrészt és abnormis közömbössége másrészt ugyancsak mintha innen való volna. Félnünk élni, mert amugy is rövid és félnünk meghalni, mert a halálunk fizetség idő előtt. A teremtés egy hosszabb életpályára koncipiált bennünket, azért érezzük csonkának és értéktelennnek az egész életünket, melyet kár volt végigélni s melyet, ha újból kezdenők, a szerzett megösmerés után tökéletesebben, komprimáltabban élnénk meg.

És nem becsüljük az életet eléggé, hogy szenvedésekkel fizessünk érte. Minek? Ugyis jön az uzsorás és

elveszi tőlünk. Harmincz évvel előbb, vagy ötven évvel előbb haljunk meg? Nem mindegy az már?

A betegségeket emberi életünknek köszönhetjük. Volnánk vadak a vadak között: nem hülnénk meg, nem rotanók gyomrunkat, vesénket, májunkat, tüdőnket. Éreznénk a durva ösztön szerint, nem görbülne a gerinczünk, nem sorvadna az agyunk. Együtt élünk, társaságban, rendezetten, törvényekkel és szabályokkal védve és megkötve, ez az egész rend, a sok törvény, szabály, megkötöttség és szabadság megannyi forrása a betegségnek. Ezért előre megfizetünk az életünk egyharmadával s még külön küzdenünk és szenvednünk kell a meghagyott idő minden pillanatának a megszerzéseért. Jogos ez? Érdemes ez?

E héten sűrűen feleltek szegény emberek erre a kérdésre, hogy nem érdemes. Az avatatlanok mintha jobban és régebben tudnák már, amit a tudomány embere csak most hirdetett. Meghalni nem fáj, csak élni rossz. Az apa ünnepi kabátot ölt s belelő kicsi gyermeke szájába, akit szintén ünneplőbe bujtattak. Nem sajnálja. Amit elvesz tőle: az a szenvedésektől meghamisított és a civilizáció-tól amugy is megcsorbitott élet. Amit pedig okoz neki: kicsi feje szétroncsolása nem fáj. Nem is tud róla, alszik és nem ébred többet föl, ennyi az egész.

Különös kommentárja a tudós tannak a gyakorlati életből. Az emberek megszöknek a szenvedéstől, a halálba. Irtózatossá fölbontása az élet-törvényeinek. Minden istenadta teremtesnek meg van adva az önfentartás hatalmas ösztöne, az emberben az átváltozott a fájdalomtól való retteghéssé. Nem meghalni rossz, hanem szenvedni a meghalás miatt. S akiknek testi-telki bajuk van, ha módot találnak a fájdalom nélkül való halálra: meghalnak. A mécses, mely amugy sem fogyasztja el az utolsó csöppig az élet olaját, eltörik, minél biztosabban, minél gyorsabban, mert akkor nem fáj.

Rendjén van ez? Ugy látszik, igen. Pedig a vérem minden csöppje lázong e jelenség ellen. Meghalni: az semmi, de halottnak lenni rettenetes. Szünetelni: gyerekség, hanem nem érezni többé, iszonyat. Kicsi gyermekemmel és kitömött bábukkal játszadózva sokszor elvonul előttem a halál gondolata: az idő, amikor ez a gyermek a maga gyerekeivel fog így játszani, te pedig nem leszel sehol. Lesz idő, amikor ez a kicsi gyerek szintén nem lesz már és te nem tudsz róla, aki annyira a lelkedhez van nőve, annak szomorú elhunytja nem fog érinteni. Boldog az ember, hogy el tud feledkezni a halálról, szánandó, hogy mégis észébe juthat. Szünetelés, gyötrelmek, négyfelé szakadás, elevenen pörkölés, a pokol mithikus kinjai — mind elviselném csak azért, hogy érezhessem magamat.

És jön a tudomány, jön a vallás és a maga szelid, biztos karjával kifoszt az utolsó pillanat illúziójától. Azt az utolsó pillanatot sem lehet érezni, tiszta öntudattal nem tudom megfogni azt a pillanatot, melyben a szívem verése eláll és a halál átvesz az élettől. Álmodva kell áttáncolni, félálomban átküzdeni az életet s az utolsó pillanatban ismét csak elalszunk, anélkül, hogy valaha felébredtünk volna!

Semper.

Mi ketten.

*Az alkony szárnya ablakunkhoz ért már,
Szerelmes csendben uszik kis szobánk,
Alig tör egy-egy szó fel ajkaidra
És újra fényes álom száll reánk.*

*„Szeretsz?” susog a néma csendben ajkad;
Csak kérdezed — de válasz úgy se kell.
Tudjuk mi azt, hogy ez a néma csend most
Minden szavaknál hűvebben felel.*

*... Csak hallgatok ... pedig már ablakunkra
Ejté a hold is fényes fátyolát*

*... „En édesem, te” ... Aztán újra csend lesz
Kéz-kézbe tartva álmodunk tovább ...*

Szentessy Gyula.

Georgie Porgie.

Irta: RUDYARD KIPLING.

Aki elismeri, hogy nem jogos, ha az ember már korán reggel, épp olyankor lép a szalonba, amikor a szobaleány ott javában porol, takarít, az be fogja látni azt is, hogy civilizált embereknek, akik porcellánról esznek s névjegyet használnak, nincs joguk az igazságságnak és igazságtalanságnak önök szokásos mértékét egy még kialakulatlan tartomány állapotaira alkalmazni. Ha elfogadásukra egyszer majd készen áll minden, elvégezvén munkáját az erre kirendelt férfinép, nos akkor hadd jöjjenek majd, s koffereikben hadd hozzák magukkal az ő társadalmuk légkörét és a dekalogot s egyéb kellékeiket. De ahova a királynő törvénye még el nem hatolt, ott más, kisebb jelentőségű szabályok megtartását várni kész oktalanság. Ama férfiak, akik az erkölcs és műveltség szekerének előtte járván, kiszélesítik s járhatóvá egyengetik a dzsungel ösvényeit, azok bizony nem ítélik meg ugyanolyan módon mint a »tsin«* jól szabályozott ranglétrájának háziassá szelidült rendjeltulajdonosai.

Nem régiben a királynő törvénye már Thajetmyótól pár mértföldnyire északra, az Iravaddy táján teljesen megszakadt. A határkerületben ugyan nem uralkodott valami erős közvélemény, de az ügyek rendben folytak s a nép nem elégedetlenkedett. Mikor aztán a kormányzat jónak látta, hogy a királynő törvénye Bhamoig s a khinai határig hasson, jött a rendelet és néhányan, akik minden körülmények között a művelődés előharczosainak vallották magukat, lelkesülten csatlakoztak a kirendelt csapatokhoz. Olyanféle emberek voltak ezek, akik sosem tudták letenni vizsgáikat, de fölötté határozott nézetek birtokában szinte követelték, hogy bürokratikus kormányzott tartományok ügyeinek intézésében tevékeny részt vehessenek. E jelentős időkben pedig erős férfiakra volt szüksége a kormányzatnak s ezek az erős férfiak aztán a maguk módja szerint éltek világukat.

A civilizáció előharczosainak sorában előkelő helyen állt Georgie Porgie, akit ismerősei mind amaz erős férfiak közé számítottak. Alsó-Birmában állomásozott, amikor a határkitolásra vonatkozó parancs megérkezett, Georgie Porgienak pedig ama különös birmai tájszólás miatt nevezték czimborái, amelyen valami bolond nótát szokott volt dudolni, olyanformán zümmögve e dal első sorát, hogy

* Orosz ranglista.

az mintha »Georgie Porgie«-nak hangzanék. E sornak különben meglehetősen együgyű az értelme, ezt jelenti: »Pöff, pöff, pöff, pöff, nagy gőzhajó!« Georgie oly remekül fujta e dalt, még remekebbül pengetvén melléje a banjót,* hogy barátai föl-fölujjongtak elragadtatásukban s kurjongatásuk messze behallatszott a teak-erdőbe.

Amikor Felső-Birmába került, bizony nem vett valami sokba sem istent, sem embert, de értett hozzá, hogy őt vegyék sokba, s pompásan oldotta meg úgy a polgári, mint a katonai föladatokat, amik akkoriban napirenden voltak. Hiven teljesítette kötelességeit s gondoskodott ama lázbeteg csapatokról, akik a menekülő dakoták üldözése közben időnkint ezen az ő isten háta mögött való területén törtek le. Olykor maga is fölkerekedett, hogy a dakotáknak** körmükre koppintson; hiszen a tartományban itt is, ott is föl-föllobbant néha a zsarátnok s többnyire olyankor, amikor legkevésbé volt várható. Ő csak mulatságnak tekintette az ilyesmit, de a dakoták nem mulattak ilyenkor valami nagyon jól. A hivatalos közegek, akikkel érintkezett, csakhamar meggyőződtek arról, hogy Georgie Porgie nagyon becses erő s tetőtől talpig oly férfiu, aki teljesen biztos magában, s e meggyőződésük alapján nyugodtan hagyták magára őt.

Néhány hónap múltán Georgie megunt nagy magánosságát, és társaság s finomabb élvezetek után tekintett körül. A királynő törvénye akkoriban még nem hatotta volt át teljesen a tartományt, s a közvélemény, amely rendszerint ama törvénytől is erősebb szokott lenni, még ki nem alakulhatott. S fönnállott még a hagyomány, amely megengedte, hogy a fehér ember hethita nőt vehessen feleségül, ha az árát lefizeti. Az ilyen házasságkötés ugyan a mohamedán »nikkah«-czeremóniánál is gyöngébb hatályu volt, de a hethita nő mindig fölötté kellemesnek bizonyult.

Mire majd az összes angol csapatok visszatérnek Birmából, közkeletűvé fog válni a mondás, hogy: »jó gazdasszony, akár egy birmai nő«. És a szépséges angol hölgyek csodálkozva kérdik majd, hogy mit jelentsen ez.

A Georgie állomásához közel eső egyik falu főnökének volt egy csinos leánya, aki látta Georgie Porgie-t s a távolságon át is szerette őt. Hire menvén, hogy az erős kezű angol, aki oly hatalmas palisszádok mögött lakik, gazdasszonyt keres, megjelent a főnök Georgie-nál s tudtára adta, hogy leányát ötszáz rupia lefizetése ellenében szívesen engedné át neki, ha megígéri, hogy tiszteletben, becsülésben s kényelemben, valamint csinos ruhákban fogja részesíteni a leányt, már amint szokás. A szerződést megkötötték és Georgie Porgie sohsem bánta meg.

Lakása, amely eddig sivár és rendetlen volt, csinos és kellemes fészekké változott; költségei, amik idáig csaknem meghaladták erejét, felényire csökkentek s élettársa a leggyöngédebb figyelemmel kényeztette őt. Lakomák alkalmával a fiatal nőcske az asztalfőn pompásan adta urnőjét a háznak, a gazdálkodásban a legerélyesebben fogta munkára urának madrasszi szolgáit s minden tekintetben oly kedves, vidám, derék és bájos nőcske volt, hogy soha még a legfinyásabb agglegény sem álmodhatik különbről.

Amint a legközelebbi hadosztály arra vonult, a vezénylő hadnagy olyan gazdasszonyt talált Georgie Porgie asztalánál, akit a legföltétlenebb tisztelet illett meg, olyan asszonyt, aki iránt minden tekintetben mint törvényes feleség iránt kell viselkedni. Mikor másnap hajnalban riadót fuvatott s tovavonult a dzsungel felé, a hadnagy ur bizony sóváran gondolt vissza a kellemes lakomáscsára s a kis háziasszony bájos arczára és szíve mélyéből irigylte a

Georgie Porgie dolgát. Pedig a hadnagy urnak szép és gazdag jegyese volt otthon; de hát ilyen a férfinép.

Georgie Porgie az ő kis párját, mivel az eredeti neve nem hangzott valami szépen, Georginának keresztelte el, s a nagy kényeztetésben s annyi gyönyör között boldogan vallotta meg magának, hogy Georginában valóságos kincse akadt s hogy potom ötszáz rupiát még soha sem fektetett be oly előnyösen.

Három hónapi illetén házasság után fényes ötlete támadt. A házasság — már mint a rendes angol házasság — nem is lehet tulajdonképpen valami rossz intézmény. Ha ő most itt, az isten háta mögött, oly pompásan érzi magát ennek a birmai nőnek az oldalán, — aki különben szivarozik is, — mennyivel inkább tudná élvezni egy bájos angol leányka kedvességét, aki nem szivaroznék s a banjo helyett a zongorát kezelné. Hazá is vágyakozott már, szeretett volna visszatérni a magafajtajabeli környezetbe, s hallgatni egy kis koncertzenét s rendes szalonruhát érezni tagjain. Valóban, a házasság egészen kellemes dolog lehet. Este hosszan töprengett mindezen, miközben Georgina énekelt neki, vagy faggatta őt, hogy mért oly hallgatólag s hogy megbántotta talán? Töprengése közben buzgón szivarozott s szivarozása közben álmódzva nézte el Georginát s képzeletében úgy változtatta át a szegény hethita nőt szép, házias, vidám és mulattató angol hölgyecskévé, akinek szőke haja zuhatagként omlik kétfelé homlokán s ajkai között esetleg valami vékony cigarett füstölög. Semmiesetre sem ily nagy, vastag dohányrud, amilyet Georgina szí. Olyan leányt szeretett volna feleségül, akinek a szeme olyan, mint a Georgináé s aki azonkívül más tulajdonságokban is oly kellemes mint Georgina. De nem valamennyiben. Javított kiadást szeretne...

Nagy füstfelhőt fújt maga elé s elnyújtózott. Igen, meg kell kísérlenie a dolgot. Georgina révén jókora pénzösszeget sikerült megtakarítania s épp most nyílnék alkalmá, hogy hathónapi szabadságot vegyen.

— Hallod-e, kicsikém — szólt Georginához — a következő három hónap alatt valamivel több pénzt kellene megtakarítanunk. Szükségem van rá.

Valóságos vádként hangzott ez Georgina gazdálkodása ellen s fájt neki, hiszen takarékoságára mindig oly büszke volt. De ha az ő istensége még többet kíván, hát jó, ő igyekezni fog.

— Pénzre van szükséged? — kérdezte halkan fölnevetve. — Nekem van, mindjárt megmutatom.

Szobájába sietett s egy kis zacskóval tért vissza.

— Mindabból, amit tőled kapok, félre szoktam tenni valamit. Nézd, éppen százhat rupia. Többre nincs is szükség talán. Tessék. Örülök, hogy hasznát veheted.

Kiborította az asztalra a pénzt s halvány kis kezével fürgén tolta Georgie elé.

Georgie Porgie soha többé nem beszélt neki takarékoskodásról.

Három hónappal utóbb, sok mindenféle titokzatos levél elküldése s megérkezése után, amiket Georgina nem tudott elolvasni s amik ellen ennél fogva ösztönszerű gyűlöletet érzett, Georgie Porgie kimondta, hogy el fog utazni s az ő kis Georginájának most már vissza kell térnie apja házához s ott kell maradnia.

Georgina sirt. Hiszen mért ne követhetné az ő istenét széles e világon mindenüvé?! Mért kellene elszakadnia tőle? Szerette Georgiet.

— Csak Rangun-ba megyek, — mondta Georgie Porgie. — Rövid egy hónap múltán megint itt vagyok. De legjobb, ha addig is apádnál maradsz. Kétszáz rupiát hagyok neked.

— Ha csak egy hónapra mégysz el, minek nekem kétszáz rupa? Ötven is untig elég. Nem tiszta dolog ez. Ne menj el, vagy legalább hadd megyek én is veled!

* Gitár-féle hangszer, amelynek dob-bőr a rezonálója.

** Indus rablóbandák.

E jelenetre Georgie Porgie még manap sem gondol vissza szívesen.

Végre hát lerázhatta nyakáról Georginát, miután hetvenöt rupiára egyezkedett ki vele. Georgina semmi áron sem akart elfogadni többet. Aztán hajón és vasuton Raugunba utazott.

Ama titokzatos levelezés hat hónapnyi szabadságot hozott neki. Elutazásának ez a módja s valami különös érzés, amely azt sugta, hogy becstelenül cselekedett, eleinte hevesen furdalták lelkét, de mire a nagy gőzös már a szabad tengeren járt, Georgie Porgie megkönnyebbülten lélekzett föl. Georgina arcza és a különös palisszád-övezte házika, s az üvöltő dakoták éji támadásainak emléke, hörgése és haláltusája az első rablónak, akit ő saját kezével megölt s ezer más meghittebb dolog is teljesen tovatűnt Georgie Porgie emlékezéséből s lelkében mindannak a helyét sokkal kedvesebb vízió: a közlegő Anglia képe foglalta el.

A nagy gőzhajón egész raja sürgött a szabadságot embereknek, csupa ujjongón lármázó férfinép, amely örömeiben, hogy Birma porát, verejtékét lerázhatta magáról, szeles diáknépség módjára viselkedett. Könnyű dolog volt közöttük minden birmai bajt elfeleíteni.

Aztán jött Anglia és a sok mindenféle városi élvezet, csupa kényelem és finom szokás, és Georgie Porgie mintha álmodnék, úgy járta az aszfaltot, amelytől már egészen elszokott s nem győzte kérdezni önmagától, hogy épeszü ember a városi életet hogyan is hagyhatja el. Szabadságának sok mindenféle gyönyörét úgy élvezte szolgálatainak jutalma gyanánt, S a gondviselés nem sokára még kedvesebb élvezettel ajándékozta meg őt — csöndes örömeivel az angol háztűz-nézésnek, ami egészen más dolog mint az a szemtelen üzérkedés, melylyel a frigykötés Keleten jár, ahol az ugynevezett társadalom tolakodó kíváncsisággal lesi a dolgok menetét s fogadásokat köt egyes házassági tervek kimenetelére, miközben Pletyka asszonyosság mindenbe beletrécsel.

Pompázó nyár volt, s egy szeretetreméltó kisasszony élt, valami terjedelmes birtokon, Petworth határában, ahol dúl kalásztenger hullámszik a rónaságon s a rétek füve csodásan buja. Georgie Porgie úgy érezte, hogy végre is talált ime valamit, amitől az élet élvezetessé válhatik, s így nagyon természetesen vélte, hogy meg kell kérdeznie a leányt, hajlandó volna-e e földi életben osztozkodni vele. A jámbor kisasszony hajlandó volt erre. S ez alkalommal szó sem volt holmi adás-vevési műveletről, mint annak idején a hethita főnöknél. Csinos, középkelőskelőségű esküvő volt, egy kövér papa, egy pityergő mama s megfelelő egyházi személyzet közreműködésével, no és hat piszeorru fehér ruhás iskolásleánya is emelte az eljárás ünnepélyességét, virágot hintvén az utra, mely sarkövek közt vezetett a templom ajtajáig. A helybeli sajtó a legnagyobb részletességgel emlékezett meg a »fényes esküvő«-ről, még a nászhymnus szövegét is lenyomatta, de mindez csak azért esett így, mert a szerkesztő épp akkor kétségbeejtő témátlanságban szenvedett.

Aztán lezajlottak a mézes hetek is, Arundel-ben; s a mama vigasztalanul ontotta könnyeit, midőn egyetlen édes gyermekét Georgie Porgie védő szárnyai alatt Indiába kellett engednie.

Kétségtelen, hogy Georgie Porgie igaz és mély szerelmmel szerette hitvesét s a fiatal nőcske viszont ő benne látta a világmindenség legjobb és legdicsőbb férfiát.

Georgie Porgie ennél fogva Bombayban ismét szolgálatra jelentkezvén, mitsem talált természetesebbnek, mint hogy kis feleségére való tekintetből mentül jobb állomáshelyet eszközöljön ki magának. S mivel már Birmában magára irányította volt a kormányzat méltányoló figyelmét, egészen simán ment a dolog s ő az igen kellemes

Sutrain állomásra került. Ez a telep egy festői völgy-katlanban feküdt s hivatalosan csak »klimatikus gyógyhely« volt a neve, még pedig amaz egyszerű oknál fogva, mert a csatornázás viszonyai arrafelé teljes elhanyagoltságban leledzettek.

Ott rendezkedett be Georgie Porgie s igen könnyen és kényelmesen szokott bele a házasság élet kellemességeibe. Nem szavalgatott ugyan odákat, mint a legtöbb ifjú férj, arról, hogy mily kivételes és boldogító érzelmek hevitik keblét, ha szíve szerelmével például reggelizni ül le — ah, az ilyesmi már nem volt új előtte, ő főként csak azt érezte, hogy összehasonlítván kis hitvesét Georginával, éppenséggel nincs mit megbánnia.

De tul a bengáli öblön, rég elszállt úgy a boldogság mint a meglegedés a teak-erdő fái alól, ahol Georgina az apja házában Georgie Porgiet hiába várta vissza. A törzsfőnök már öreg volt, jól emlékezett az 1851.-iki háborúra is. Járt egykor Rangunkban s tudott egyet-mást a »kuláh«-k dolgairól. Esténként hunyhója küszöbén ülve hűs bölcseségekre tanitgatta leányát, de Georgina nem birt vigasztalódni.

Az volt a baj, hogy épp úgy szerette Georgie Porgiet, mint szereti angol históriás könyvekben az a bizonyos franczia leány azt a bizonyos papot, akinek a király martalócza lecsapták a fejét...

Egy szép napon aztán eltűnt a faluból, ama néhány rupiájával, amit Georgie Porgie-től kapott s ama szintén fölötté csekély angol tudományával, amely hasonlóképpen Georgie Porgietől származott.

Az öreg törzsfőnök az első pillanatban haragra gyult, de aztán friss szivarra gyújtott s csak úgy általánosságban mondott valami kevésbé hizelgőt a női nem felől.

Georgina mindenre elszántan indult keresésére Georgie Porgie-nak, aki az ő vélekedése szerint vagy Rangunban van, vagy tul a fekete vizen, vagy már meghalhatott. S a szerencse kedvezett neki. Egy vén Sikh-őrtől megtudta, hogy Georgie Porgie áthajózott a fekete vizen. Váltott hát egy harmadosztályu jegyet Ranguntól Kalkuttáig, de utazásának célját féltve titkolta mindeki előtt.

Indiában teljes hat hétre nyoma veszett, senki sem tudja, hogy ez idő alatt mennyit szenvedhetett.

Ugy bukkant föl Kalkuttától négyszáz mértföldnyire észak felé s folyton északnak tartva, kimerülten, lesóványodottan, de hitét, hogy Georgie Porgiet megtalálja, egy perczre sem adva föl, úgy vánszorgott nagy, bus utján tova.

Arrafelé már nem értette az emberek nyelvét; de Indiában nagy a jószívűség s az asszonyok itt is, ott is megsegítette őt.

Valami folyton azt sugta neki, hogy észak felé kell keresnie Georgiet, bár amióta utra kelt, még semmi sem igazolta ezt a hitét.

Végre egy nap valami északról érkező ezreddel találkozott s a tisztek között fölismerte egyikét ama hadnagyoknak, a kiket ő valamikor, a dakota harczok idején, Georgie Porgie asztalánál annyiszor megvendégelt. Némi derűtség támadt az arcokon, amikor Georgina a hadnagy lába elé borult és sirni kezdett. De ez a derűtség rögtön eltűnt, amint a szerencsétlen nő története ismertessé vált; a tisztek azonnal gyűjtést rendeztek és ez cél szerű is volt. Az egyik tiszt tudta is Georgie Porgie állomás helyét, de házasságáról mit sem tudott. Utba igazították Georginát s ő most már csupa örömmel folytatta utját északnak egy vasuti kocsiában, amely fáradt lábának pihenést, porlepte fejcskájának árnyékot biztosított.

Az állomástól azonban Sutrain-ig még fárasztó, nagy utat kellett meggyalogolnia a hegyeken át. De hiszen volt pénze s egy-egy tőkös szekér szívesen fölverte.

Csaknem mesés egy utazás volt ez és Georgina bizonyosra vette, hogy Birma jó istenei pártját fogják neki.

A Sutrain felé vezető hegyi utakon nagy volt a hideg s Georgina meghűlt. De hiszen ez nem határoz, szenvedéseinek végén ott találja majd Georgie Porgiet, aki őt karjába fogja zárni és becézni, mint ama régmúlt szép napokban tette, ha a palisszádok éjszakára bezárultak és jó volt a vacsora.

Georgina megfeszítette minden erejét, úgy sietett előre s ekkor utólszor részesítették őt kegyükben az ő jó istenei.

A szürkületben angol szó hangzott felé; valaki megállította, épp ott, ahol az ut Sutrain felé kanyarodik.

— Szent isten! Mit keres ön itt?

Gillis volt, Georgie Porgie-nak birmai segédje. Georgie Porgie megkedvelte s kieszközölte, hogy őt is Sutrain-ba helyezték át.

— Eljöttem — felelt Georgina egyszerűen — nagy ut volt, hónapokba telt, míg ideértem. Hol van az ő háza?

Gillisnek torkán akadt a lélekzete. Georginát ismerte már annyira, hogy minden magyarázgatást hiábavalónak kelljen tartania. A keletieknek semmit sem lehet magyarázni, mindent úgy kell megmutatni nekik.

— Oda vezetem — szölt Gillis és Georginát az országutról letérítve egy szűk ösvényen vezette a hegyoldalba, Georgie Porgie háza felé, amely egy laposra faragott hatalmas sziklafalon állt.

Odabenn már égett a lámpa, de az ablakok még nem voltak lefüggönyözve.

— Ime — szölt Gillis a kivilágított ablakokra mutatva. Georgina oda nézett s látta Georgie Porgiet és a fiatal asszonyt.

Fejéhez kapott, mert haja felbomolván arczába omlott; félresimitotta és szakadozott ruháját is igyekezett kissé rendbe hozni, de az sehogys sem sikerült és melléből különös száraz köhögés tört elő, mert igazán nagyon meghűlt szegény.

Gillis is mereven nézett az ablak felé, de míg Georgina csak egyetlen pillantást vetett a fiatal asszonyra és aztán Georgie Porgie-ra függesztette tekintetét, addig Gillis csak a fiatal asszonyt bámulta az egész idő alatt.

— Mi a szándéka? — kérdezte végre Gillis, megfogván Georgina karját, mintha attól tartana, hogy a szerencsétlen a kivilágított házba fog rohanni. — Oda akar menni tán s meg akarja mondani annak az angol hölgynek, hogy a férje önnel élt?

— Nem — mondta Georgina halkan. — Engedjen el, kérem. Elmegyek innen. Esküszöm, hogy elmegyek.

Kiszabadította karját és a sötétségben továtűnt.

— Szegény kis teremtés! — gondolta Gillis és visszaindult az országut felé. — Szívesen segitettem volna meg, hogy visszatérhessen Birmába. Georgie Porgie ugyancsak könnyen kerülte el a veszedelmet. És az az angyal azt is elfeledte volna neki!

Eszerint úgy látszik, hogy Gillis szolgálatkészsége nem pusztán Georgie Porgie iránt való rokonszenvéből fakadt.

Az ifju házaspár vacsora után kiült az erkélyre, hogy Georgie Porgie szivarjának füstje az uj függönyökben kárt ne tegyen.

— Micsoda hangok azok odaát? — kérdezte a fiatal asszony. Mindketten hallgatóztak.

— Semmi — mondta Georgie Porgie, — bizonyára a feleségét verte meg ismét valami bestia benszülött...

— Megverte... a feleségét!... Szörnyűség! — iszonykodott a fiatal asszony. — Képzeld csak, ha te is megvernél engem!...

Átkarolta férjét, fejét a vállára hajtotta, s kényelmének s biztonságának édes érzetében úgy nézett el a ködös völgy felett.

Georgina pedig ott ült a völgyben, a folyó partján egy kővön, egészen egyedül, és ő volt az, aki oly keservesen zokogott.

Fordította: Telekes Béla.

Krónika III.

Ballada a velszi herczeg csodálatos megmeneküléséről.

Fölajzom újra az elnémult lantot,
Hallgassátok meg ezt a kis kalandot.
A színhely: Brüsszel, az idő: jelen
S mint hős a velszi herczeg van jelen. Srum, srum!

Brüsszelt igen félelmetes nép lakja,
Tanu reá a Sipido alakja,
Tizenhat éves s — el ne hagyj, nagy ég! —
Mai napig nem volt büntetve még! Srum, srum!

A velszi herczeg ismert nagy gavallér,
Nyolcz centiméter a nyakán a gallér,
Nincs a kabátján sem pecsét, se folt
S — természetes! — büntetve ő se volt. Srum, srum!

A velszi herczeg a perronra lépett,
Hogy megtisztelje a brüsszeli népet
És megmutassa — kaczer férfiak! —
Hogy Londonban most mi az uj divat? Srum, srum!

Mivel e téren ő uralkodó rég,
Eljöttek a szabók és a szabónék,
Rófös-segéddek, probirmamzelek...
Mind mélyen meghatottan tiszteleg! Srum, srum

Ott állt Sipido, a konok merénylő,
Várván a perczet, amikor beléő
S mivel pártolja a honi ipart,
Belga fegyver, mit zsebébe tart. Srum, srum!

Mikor a herczeg — fárasztó a munka! —
A sok szabót már mustrálni megunt,
Előkelőn ismét vonatra ült,
Lelke nyugodt volt, arca földerült. Srum, Srum!

Titusz császárral ő is elmondhatta,
Hogy kárba nem vezett a mai napja,
Hiszen amerre jár, amerre kel,
Ott a divatnak lendülnie kell. Srum, srum!

De im Sipido, fölkap a hágcsóra,
Mivel úgy vélte, most ütött az óra,
Elsüti kétszer a revolverét,
Melyben golyó volt, nem pedig serét. Srum, srum!

De hát a velszi herczeg nézte veszteg,
Hogy az első golyó utat tévesztett,
A második az ott járt jó közel
S mellénye felső gombját vitte el. Srum, srum!

Amig a rendőr Sipidót kergette,
A herczeg így szölt: »Ejnye, szedte, vette,
Mily kellemetlen, furcsa, kis kaland,
Mellényem eddig nyitva volt alant! Srum, srum.«

»De a jövőben — ez legyen emléked! —
Mellényemen majd fölül hagyok léket,
Felül a gombot majd kigombolom,
Alul pedig, megint begombolom! Srum, srum!«

»Mert úgy rajong a divatért a lényem,
Én gimbelem-gombolom a mellényem
S ha róla egy-egy gombház leszakad,
Ez a divatnak újabb tápot ad. Srum, srum!«

És ezzel aztán véget ér az ének...
Rossz sorsa lőn a herceg mellényének,
Mint Sipido — hiszen hallotta kend? —
Ő is javítóintézetbe ment. Srum, srum!

Ineubus.

Lindh Marczella.

Olyan, mint a kis barázdabillegtető, olyan vidám és kecses. A dalait, bármilyen századból valók is azok, frissen, krónikaszerűen adja elő. Mintha egy-egy örömhirt közölne velünk. Landi Kamilla is visszazarándokolt elmúlt századok dalköltőihöz, de az ő portyázása a régi olasz földön egészen más, mint a Lindh Marczella bolyongása. Amaz hivatalból, ez szórakozásból utazik a történeti tájakon. Legalább énekük úgy hat reánk. Landi sarkos-verseket dalol, a régi mesterek szobraitól való epitaphiumokat, Lindhtől ellenben megtanuljuk szeretni a multakban rejlő érzelmességet, a mulandóság finom melancholiáját. És megszeretünk ilyen módon egy csomó porladozó embert, akik valamikor szeretetreméltóak, érzők és fogékonyak voltak és akik e hangulatukban zenét irtak. Gazdag képzelemmel és édes nevetéssel dalolja Lindh Marczella a régi énekeket. És mi úgy érezzük, hogy az ő szíve gyönyörködik legjobban akkor, amikor előtte a régi kövek megmozdulnak, a fakultas lombok kizöldülnek. Beczézi és élvezi e dalokat, mint ahogy a friss repkény kiszívja a fák nedveit. Szerelme a dalé, minden század daláé. Ő e dalokat nekünk két hangverseny-estén aranyszálakkal fűzte össze, megsejtve azt, hogy husz századnak a dalos története in ugyanegy mese szövődik végig.

m. g.

Báró Atzél Béláról.

Báró Atzél Béláról Fröhlichné Mórincz Paula, a budapesti társaság egyik előkelő uriasznya, az alábbi cikket küldte nekünk. Szívesen adunk neki helyet annyiival inkább, mert azt az érdekes képet rajzolja elénk, amelyet hölgyközönségünk erről a par excellence lovagias gavallérról magának megalkotott.

Hat, vagy hét évvel ezelőtt lehetett. Egy májusi loverszeny a nagy tribün lépcsőfokain ültünk egynéhá-nyan. A fehér, kék, lilaszínű ruhák, a virágos kalapok, mint egy tavaszi virágágy garnirozták körül azt a sötét pontot, melyet Atzél Béla képezett közöttünk az ő fekete, mindég egy kissé hanyagul viselt, redingotjában.

Nem szűnt meg beszélni és ismét rábeszélni, lépni be az akkor alakuló Park-Clubbe. Mindenki a mázsálónál sétált, csupán mi maradtunk ülve »conférencier«-ünket hallgatva. Mosolyogva, pajkosan (a csilindere mögött) intertünk egymásnak olykor tagadólag. Aztán sorba vette elő mindenik az udvarias kitérés fegyvereit. Egyik hölgy a

férjére hivatkozott, aki ném szereti a házon kívül élő nőket, másik általában a club-élet ellen érvelt; a harmadik azt latolta, vajjon mit nyújt majd a club szórakozás dolgá-
ban; a negyedik attól félt, hogy X. hercegné »lenézi«, s a többi is mind talált kifogást. Valamennyiünk bizalmatlan, kissé gunyos mosollyal tárgyaltunk. Mert hihetetlennek tetszett, hogy egy javakorban lévő magyar mágnás ne törődjék többé politikával, sem játékkal és lóversenynyel, se a mindenféle fajtájú nőkkel, hanem teljes energiával és lelkesedéssel egy társadalmi mozgalom szolgájává szegőd-jék. A Park-Club ideáját mindenki Atzél barokk pose-ának tekintette, afféle muló extravaganciának, amelylyel unal-mát akarta eltűzni.

Engedve a hosszas rábeszélésnek, hirtelen elhatáro-zással megkérdeztem férjemet:

— Belépett?

— Igen.

Azután meg egy nálamnál idősebb rokon hölgyet:

— Beléptél?

— Igen.

— Nos, báró, én is tagja leszek a Park-Clubnek.

Az előbb még habozó társaság hirtelen szintén vál-toztatott nézetén és az aláírási ív kézről-kézre járt. Meg-néztem az órát; teljes egy órát vesztegetett Atzél arra, hogy hat-nyolcz asszonyt rábeszéljen, de amikor őket meg-nyerte, egy husz-harmincz tagból álló kotteriát vont utánuk.

Igy szerezte ő meg (nehezen!) a Park-Club hat-hét-száz tagját; a többi már magától kéredzkodett be.

Minden saison új meglepetést készített számunkra.

Lassanként kibontakozott Atzél egész egyénisége: mintha az olasz renaissanceból varázsolták volna ide, a modern Budapestre.

Mátyás király udvarába illett volna be. Ilyenek lehettek a firenzei lovagok, akik egy Magnifikus barátsága mellett időt találtak a Cellini s mások kultuszát nap-nap után művelni.

Tökéletesebb műérzéket, nagyobb és esztetikusabb izlést a maga nemében keveset lehetne találni. Nemesítő hatása azért volt olyan meglepő, mert nem önmagára pazarolta (ő megélt volna ötezer koronából évenként!), hanem minden tudását a környezetére és az intézményeire: a Park-Clubre s legutóbb az Országos-Casinóra fordította. Nem szónokolta, hanem követte a nagy Széchenyi altruiz-musát. Tösgyökerez magyarsága szinte példátlan az ő helyzetében; megérintette, meghatotta azt, aki vele foglalko-zott. Olyan igazi magyar volt, mint a hetvenhetedik nagy-
apja a magyar Alföldön. A folytonos külföldi érintkezés daczára csodálatosan őrizte meg faja jellemvonásait. Báró Atzél bátran próbálhatta volna németté fordítani Mária Terézia, nem sikerült volna neki.

Egy napon bucsura jártunk a kitett ajánló ivhez a Park-Clubben: mindenki saját szemével akarta látni, hogyan ajánlja Atzél báró tagnak régi ellenfelét. Ez az igazi lovagiasság is egyik jellemvonása volt az elhunyt gavallérnak; a sértést, haragot hogy »illik« jóvá tenni, ő mutatta meg.

A hölgyválasztmány feltétlen rabja volt. Annyira ment a befolyása, hogy már öltözködni is csupán az ő kedvéért öltözködtek a hölgyek.

— Hölgyeim! kérem, tegyék meg! jöjjenek el mind-nyájan! Kívágot és világos ruhában... Legyenek szé-pek... Hadd lássák azok a külföldiek... Hadd csodál-kozzanak...

Az asszonyok tényleg minden rugót megmozgattak, csakhogy szépek legyenek és az izlés nagy mesterét kielégítsék.

Annyi asszony olyan önzetlenül még sohasem ked-velt férfit.

A klubben naponként egyforma gondos művészettel volt minden butor elrendezve.

— Ugy-e báró — tréfáltak vele — sajátkezűleg végzi a takarítást a Duse-párnák között?

— Bizony kérem, kénytelen vagyok — tréfált ő tovább.

— Ma megint kammerdiener vagyok — szólott egy nagy estély előtt. Rendelkezett, futkosott, fáradott, értekezett egész nap minden szállítóval, szakácsccsal, inassal. Fáradozása közben néha leült a csarnok valamelyik nagy divánjára és elszenderedett. Asztmája miatt évek óta nem tudott ágyban aludni.

Milyen kár az ő váratlan halála, milyen pótolhatatlan veszteség az egész magyar társadalomra, melyben egyedül állott! A mi kis kottériánk, ha ezentul összejön a Park-Clubbe mindég változatlan szeretettel fog az ő szelleme emlékének hódolni...

Fröhlichné Mórincz Paula.

INNEN-ONNAN.

♂ **Botha hazánkfia.** Joubert generális szerencsésen meghalt és Cronje generális Sz-Ilona szigetére került, mielőtt kiderítették volna róluk, hogy ők tulajdonképpen hazánkfiak, amint ezt Horváth István kiderítette Ádám apánkról és többen kiderítették Hannibálról és Napoleonról. Az afrikai háború kitörése óta nap-nap után lestem, melyik diadalmas bur vezérről sült ki leg hamarabb, hogy Debreczenben született és a katonasor elől vonult ki az egyenlítő alá. Valóban az első kipattant magyar nemsokára felmerült — a Mayer Lukács generális személyében. Mayer... Mayer, ennek a névnek a tagadhatatlanul szittyá fonetikájában csakugyan van valami hazai gyanús. Mayer és Lukács, mi lehetne ez más, mint magyar, és kurucz és kálomista. Ha Mayer Lukács se hajdumegyei szittyá, hát akkor kicsoda az? A burok között azonban sokkal több a hős, sem hogy egyetlen Mayerrel beérhette volna ősi dicsőségünk. Feljebb! mondták a hazánkfiaság lelkes buvárai. Ám — ismétlem — Joubert meghalt, Cronje pedig kapitulált, mielőtt a lapangó magyarságuk bebizonyítható lett volna, de megmaradt Botha generális, aki szintén megérdemli, hogy kebelünkbe fogadjuk. Amit annyian sejtettek, immár bizonyos kezd lenni, hogy Botha generális is magyar és ha még egy csatában megveri az angolokat, kétségtelenné lesz az is, hogy Balmazújvároson született, aminthogy a csavargó cigányok tőlünk loptak el ezer esztendő óta minden külföldön élő nagy embert, aki diadalt aratott vagy fonográfot talált el. Mi lelkes nemzet vagyunk: igen szeretjük a nagyokat, csak az a csodálatos, hogy sehogy se akarjuk észrevenni őket, amíg idehaza vannak. Vajon mint vélekedik erről Sardou hazánkfia, II. Vilmos német császár hazánkfia vagy Botha generális hazánkfia?

♂ **A táblácska és a bajuszpedrő.** A nappali munka után az éjszakai nyugalomhoz jussa van mindenkinek. Még a patikusnak is. Ha tehát a patikusok rossz néven veszik, hogy éjjel után egy óraker felcsengetik őket bajuszpedrőért, érthető a neheztelésük. A bajusz ugyan a legszebb disze a férfinak, de a férfiaság kódexében egyetlen paragrafus se parancsolja, hogy a bajusz éjjel után egy óraker is kipödörve legyen. Ez olyan tultengése a lelkiismeretességnek, amely hatásos megfélemezést követel. Én, őszintén megvallva, a patikusok éjjeli nyugalmanak elegendő óvszerül azt a figyelmeztető táblácskát, amely a mások tiszta álmának tiszteltben tartását ajánlja az éjjeli harangozóknak — nem tartom. Erős meggyőződése, hogy ez

a bajuszpedrő hiányában szenvedő gentleman nem azért huzta meg a harangot, mert nem tudja, hogy ez kiméletlenség: hanem azért, mert — nem törődik ezzel. De ha a gyógyszerész urak mégis várnak valami eredményt a figyelmeztető táblácskától, ez a táblácska maga nem elegendő. A gentleman ugyanis nem a táblácskát keresi, hanem a csöngetőt és nem olvasni akar, hanem bajuszpedrőt. Inspekciót kell tehát állítani, aki a gentlemant a figyelmeztető táblácskára figyelmezteti. Az inspekciós különben a figyelmeztetésen kívül szolgálhat a gentlemannak mindjárt — bajuszpedrővel is.

♂ **Sütő Mihály hintái.** Nemde méltóztattak olvasni a Sütő Mihály hintáinak történetét. Sütő Mihály hazánkfiánál hajóformájú bádoghintákat rendelt egy titokzatos idegen és azután a nyakán hagyta a hintákat. Mit tett Sütő Mihály? Sütő Mihály egy kicsit busult, azután egy nagyot gondolt és kiment a hajóformájú bádoghintáival Amerikába. Itt felállította a hajóformájú bádoghintákat és egész New-York nem csinált egyebet, mint éjjel-nappal hintázott a Sütő Mihály hajóformájú bádoghintáin, aminek következtében Sütő Mihály alig győzte a bankba hordani a dollárokat. Mikor New-Yorkból tovább vonult, a polgármester becsületszavát vette, hogy egy idő múlva vissza fogja hozni a hajóformájú bádoghintáit és ahová ment mindenütt diadalkapuvá fogadták. Így szerzett Sütő Mihály anynyi milliót, hogy azt magyarul ki se lehet mondani. Örülök a honfitársam szerencsésén, de bevallom, előttem a sárga irigység, mikor olvastam a történetét. A városligetben közvetlenül az özőviz előtt állítottak fel új hajóformájú bádoghintákat; hogy nem jutott eszébe az én amerikai nagybátyámnak, hogy ezt a genialis találmányt Amerikába bevezesse? Magamnak nem teszek szemrehányást, mert én nem tudhattam — ámbár sejthettem volna — hogy Amerikában még nem ismerik se a hajót, se a bádogot, se a hintát. Edisonnak is mentsége, hogy ő viszont sohase volt nálunk a városligetben. De köszönöm Sütő Mihálynak, hogy az utat megmutatta. Tegnap tettem hajóra az egyik öcsémet. Ez a lőport fogja felfedezni az amerikanusoknak. Holnap megy a másik. Ez a pofozógép elmés játékanak titkát viszi. De nekem is van egy tervem. Én fel fogom nekik fedezni — Amerikát!

♂ **Hogy viselkedjünk merényleteknél?** vagy: *a walesi herceg a mellényzsebben.* A walesi herceg Európa első divatembere, tultesz Beau Brummelen, sőt, még kraváti dolgában is, Fenyvessy Ferenczen. Ha a walesi herceg ma a mellénye utolsó gombját nyitva hagyja, holnap a kontinens és a szigetek valamennyi gentlemanje begombolatlan mellényben jár, ha a herceg ma sánta a bal lábán, holnap Európa összes gavallérjai biczezni fognak. Ezért tehát érdekes a walesi herceg utasításait a merénylet terén megfigyelni, s e sorok írója ezennel össze is állítja az elegáns merénylet-katét.

K: Mi szükséges hozzá, hogy az ember ellen merényletet elkövessenek?

F: Hogy külön szalón-kocsiban utazzék és két titkárral beszélgesse.

K: Milyen ez a beszélgetés?

F: Élénk.

K: Kiben tesz a merénylet kárt?

F: Senkiben. Esetleg a titkárokban.

K: Mit vesztett a herceg?

F: A herceg tegnap egy partie whistet vesztett.

K: Mit nem vesztett a herceg?

F: A herceg nem vesztette el a lélekjelenlétét.

K: Mennyi időre se vesztette el?

F: Egy pillanatra sem.

K: Ki rohant kétségbeesve a szalón-kocsihoz?

F: Az állomásfőnök.

K: Ki nyugtatta meg a rémülettől egészen elkábult tömeget?

F: Maga a herczeg.

K: Mit kell merénylet után lebecsátani?

F: A waggon betörött ablakát.

K: Ki kell rajta hajolni?

F: Barátságos mosolylyal kell rajta kihajolni. Ez szintén a bátorság jele, hiszen az »ablakon a fejet kidugni veszélyes.«

K: Milyen hangon és mit kell ilyenkor elmondani?

F: Messze hallható hangon és ezt kell mondani: Il n'y a rien! Je ne suis pas blessé!

K: Mit ismételt a herczeg mosolyogva?

F: Azt, hogy nem történt baja.

K: Kit nem érdekelt a merénylet?

F: Magát a herczeget.

K: Végül mit kérdezett a herczeg, mintha e világon egyéb fontos dolog se volna?

F: Lesz-e késés?

K: És volt késés?

F: Nem. A vonat a szokott időben ruganyos léptekkel robogott ki a peronról. Ezek tehát a szabályok, melyeket az elegáns ember merényletnél figyelembe vesz. Ösmerve a walesi herczeg divatjának hódító voltát, kétségtelen, hogy pár nap alatt a kontinens minden előkelő ura a divatkereskedőnél a kraváti, selyeming, kalap és parfüm mellé egy darab merénylet is fog megrendelni.

* * *

**** Őszi napsugár.** A szindarabokban *Őszi napsugár*nak nevezik, s mindig hat. Őszi napsugár alatt értendő, ha a főuri ház öreg ura beleszeret a tizenhét esztendő Jolánkába, s a tizenhét esztendő Jolánka, mintha e világon mi természetesebb se volna, mosolyogva, boldogan borul az ősz zászlós apai keblére. A valóságban ez az őszi napsugár komplikáltabb, s mielőtt fölragyogna, egy és más felhőn kénytelen keresztül hatolni. Ilyen a Palikucsevní-ügy is. Az ősz főur legutóbb beteg volt s arra a tapasztalatra jutott, hogy öreg ember vén ember. Senki se ápolta, senki jól a borogatást fel nem rakta, senki vele nem törődött. Ilyenkor legokosabb megoldás, ha az ember megházasodik. Az ősz főur így is tett. Megnősült és nászutját Bécsen át kezdte meg. De a feleség az első éjszaka után megrémült és megszökött urától. A drámából Pozsonyban tragédia lett: az asszony mellbe lőtte magát. Akiknek kedve van hozzá, analizálják már itt az őszi napsugarat, kombinálják a 70-es és a 17-es számokat, világítsanak be a vasuti kupéba és undorodjanak, megállapítván, hogy érdekházaságot kötő embertársaik milyen áron váltják meg a budapest-bécsi hálófűlkés kocsi. De a napsugár még a felhők közt bujkál. Most következik a pokolgép. A nejtől elvált öreg urnak valaki egy lóporral, szögekkel, patkódarabokkal megtöltött bombát küld, s csak különös véletlen, hogy a csomag megázik és a gép nem sül el. Ki küldhette? Csak a lapok riporterei nem tudják, hogy kicsoda. Ez a bomba, szóval, nem robbant föl, ám széjjelpattant a másik. Mert ugyanaznap, mikor a rejtélyes küldemény megérkezett, levél is jött, az elvált asszonytól: hogy meggondolta magát és visszatér az urához. És itt van az igazi tragédia, amely a pozsonyi revolverdurranástól a levél dátumáig szól. Mi történhetett ez idő alatt; mi lett a daczos nóból, a szegény, elhagyott leányból, aki pisztolylövéllyel hirdette a maga Claire-ségét? hová lettek a könyek, a kétségbeesés, a halálvágy? Belefultak egy levélbe, egy papiros-pokolgépbe, amely igénytelenebb és szörnyűbb, mint a melinit-bomba. Mindaz, ami előzetesen történt, el van felejtve, az ész legyőzte a testet, a filozófia az akaratot: az asszony visszatér urához. Jolánka mosolyogva borul az agg főur mellére és a kép fölött most már győzedelmesen ragyog az őszi napsugár.

**** A jövő ezred legendáiból.** (Szemelvények a bolgár nemzet XXX. századbeli történetéből.)

1900-ban pedig nevezetes eset történt országunkban. Egy éjszaka Ferdinánd fölébredt és így szólt: »Különöset álmodtam, derék népem. Álmomban megjelent a nagy fehér czár és a lipcsei koronás-bazár. Ezer lelt annak, aki ez álmot megfejti!« És jövének hét ország csillagvizsgálói és tudósai, őszek és ifjak, tudósok és még tudósabbak, köztük nemzetünk szentjei: a szent kabai asszony, a szent planétás kakadu, a szent Falb és a szent körszakállas szegedi jósnő. És az utóbbi így szólt: »Bizony-bizony mondom néked, hogy ez álom azt jelenti, hogy király leendesz.« És a szent körszakállas jósnő 4 korona 70 fillért kapott eme feleleteért, amelyhez még három lutriszám volt csatolva. És erre Ferdinánd azonnal elküldte Lipcsébe két hű lovagját, akiknek feladatuk leendett a koronát kiválasztani. És a lovagok elmenének az északi csillag és a keleti express irányában. És két hét múltán angyalok hozták meg a koronát. Az egyik angyal Bloch prokurista, a másik Kohn kereskedősegéd volt. A korona pedig gyorsárúként utazott. És lőn, hogy e nap Ferdinánd éppen mezein sétálgatott, mikor egyszerre egy hang így szólalt meg:

— Hozzák a koronát!

Ferdinánd pedig körültekintett, de nem látott senkit, annyival inkább nem, mert e szavakat ő mondotta volt. Ennélfogva azt is hihette, hogy a szózat a mennyekből szállott alá. És tényleg az angyalok: Kohn és Bloch már hozták is a koronát. És Ferdinánd szóla:

— Jövel, jövel két angyal!

És a két angyal jött és átadta a koronát, amely vala aranyból, ezüstből, pakfongból és chinából. És Ferdinánd így szólt:

— Álmom teljesült. Angyalok, köszönjétek meg uratoknak e csodát.

Az angyalok azonban nem fordultak vissza, hanem zsebükbe nyultak és kivevék a fakturát és a számlát.

— Béke veletek! Gloria in excelsis Deo! — szólt a király és ruganyos léptekkel hagyta faképnél a két angelost.

SZÍNHÁZ.

Homokzátonyok.

(Vigjáték 3 felvonásban. Irta: Molnár Gyula. A Nemzeti Színház péntek esti bemutatója.)

Vannak dolgok, amik kétségtelenül megtörténtek, akta is van róluk, s az ember mégis nehezen hiszi el. Például az ember akárhányszor olvas az újságokban fiatal menyecskékről, akik az ő leányos ábrándjaikat a házasságban is folytatni akarják; olyikunk, ügyvéd, talán képviselt is már ilyen menyecskét, s mégis nehezen hiszszük el. Vagy kétségtelen, a történelem is bizonyítja, hogy voltak a világon nagyon, de nagyon nagylelkű emberek. De mégis: egymásról nehezen tudjuk elhinni, hogy a másik ilyen borzasztó nagylelkű lehetne. Az ilyen adatokból tehát nehéz darabot csinálni, mert a darabot első sorban igaznak kell éreznünk, ezek a sujektok pedig, hivatkozzék bár a lelkiismeretes szerző tanukra vagy okmányokra, mindég nem igaznak tetszenek előttünk. Mert a szinpad igazságnak is megvan a maga trickje, s ez az, hogy ne olyan dolgok essenek meg bennük s ne olyan emberek szerepeljenek bennük, amik s akik, bármily lehetségesek, mégis szokatlanok — hanem, ellenkezőleg, mindenben hozzánk hasonlítsanak, s a — tragikus vagy komikus — kiválóságuk abban álljon, hogy egy-egy mindannyiunkban meglevő vonás kiválóan kidomborodik bennük. ... Ez a rémségesen komoly esztetizálás talán nem is való egy olyan igénytelen és könnyű kedvességhez,

mint a Molnár Gyula *Homokzátonyok* darabja. De ezt a kis darabot s az ő szép ambícióju szerzőjét az a nagy tisztesség érte, hogy a nemzet első színpadára jutottak, s e tisztességgel az a teher is jár, hogy a közönség más szemmel néz föl a színpadra, mint nézne egy kisebbre. A Molnár Gyula vidám, kedves, ötletes és sohasem izléstelen Muzsája az előkelő helyen is szépen megállta a helyét, de kétségtelen, hogy kisebb színpadon még nagyobb sikere lett volna. S ennek magyarázatát azok az okok adják meg, melyeket fentebb elpróbáltunk esztétizálni, s melyek annál komolyabban dolgoznak a nézőben, mentül komolyabban veszi a darabot, az író s a színházat. Molnár Gyulát pedig a fővárosi közönség azzal tüntette ki, hogy előtte való megjelenését komolyan vette és szívesen honorálta — igazságot szolgáltatván ezzel egy ideális hévvel és kitartása megfutott nem is rövid írói pályának, melyről Molnár Gyula akkor sem tért le, mikor még a közönség méltánylása nem igazolta e kitartását. Ma este a közönségre főképp az a kedves, jóindulatu humor hatott, melyben nem megfullasztani, csak egy kicsit megforgatni akarja Molnár azokat a társadalmi félszégeket, melyeket jó szemmel vesz észre.

A rendezés és az előadás nevelte a hatást; Csillag Teréz, Alszei Irma, Náday s a többiek: mind kedvvel és szeretettel játszottak. A szerzőnek pedig, aki oly sok ideig irt az íróasztalának, a fölönásvégek tapsai jó egy-párszor módot adtak arra, hogy szemtől szemben álljon minden író titkos szerelmével: a közönséggel.

Ó. L.

A Bar-Kochba szerzőjéről.

Pár hét előtt, hushagyó kedden, mikor Párisban az első tavaszi napot láttuk és amikor reggeltől estig konfettivel dobálózott az serpentin hajigált a boulevardokon mindenki, aki él, az öreg Goldfaden Ábrahámmal, a *Szulamith* és a *Bar-Kochba* szerzőjéhez voltam vacsorára hivatalos. Az öreg ur nagyon megkért, lennék pontos és legyen nála hat órára, mert ő bizony már öreg ember és beteges és a maga megszokott életmódjáról és kényelméről nem szívesen mond le. Bennem megvolt a legkitünőbb igyekezet és elismerésre méltó buzgalommal bujkáltam a boulevardok zajongó emberáradatában, a konfettis ládák, szekerek és targonczák közepette, ügyet sem vetve a rám zuhogó színes papír-záporra, de csakhamar fel kellett adnom az ár ellen való uszásban kifejtett haszontalan küzdelmet, mert beláttam, hogy így nem jutok ki a csöndes és kies Passyba, ahol az öreg ur lakik. Bemenekültem egy kocsiba, benne is hagytam a rám zúdított konfetti felét a másik felével azonban az öreg Goldfaden lakását hintettem tele. Magam ütköztem meg ezen a legjobban, úgy éreztem, hogy valami szentségtörés-félt követek el, mikor a jámbor öreg zsidó portáját beszennyezem ezekkel a frívól papírdarabokkal, amelyek az utca könnyelműségének a bélyegét viselik. Goldfadenék azonban nem haragudtak, ellenkezőleg jóindulattal mosolyogtak rám, mintha azt mondták volna: fiatal ember, itt van a ragyogó Párisban, hadd mulassa ki magát! ...

Ok ketten — Goldfaden és a felesége — a ragyogó Párisból vajmi keveset látnak. Kinn laknak Passyban, az Arc de Triomphe mögött, egy magányos kis utcában, amelyben ember alig jár. Ezen a nyájas és csöndes vidéken az öreg ur délutánonként nagyokat sétál, hogy este hat órára pontosan otthon legyen, megvacsorázzék és vacsora után hozzálasson a munkához. Akárhányszor megcsúsz, hogy a hajnal rápirít az öreg urra, aki még ilyenkor is az íróasztala előtt ül és rója egymás mellé, a nagy, szép gömbölyű betűket. Mert annyi dicsőség és diadal után az öreg Goldfadennek egy garasa sincs és ma, hatvan esztendőskorában azokból az újságcikkekből él, amelyeket az Amerikában, Angliában és Németországban megjelenő zsidó felekezeti újságok kérnek tőle.

Nem akarom önöknek az öreg Goldfaden fölfedezni, bár kétlem, hogy tulságosan sokat hallottak volna már róla. »A zsidó színház atyja«, ahogy őt nevezik, egyike a legérdekesebb és legértékesebb embereknek, akinek a nevét széles e világon mindenütt ismerik. Amerikában éppen olyan népszerű, mint Oroszországban és Romániában éppen úgy otthon van, mint Angol- vagy Németországban. A színdarabjait világszerte mindenütt játszik, New-Yorkban jelenleg négy nagy színház egyebet sem ad mint az operáit. Ez operákból most már önök is ismernek kettőt *Szulamith*-ot és a *Bar-Kochba*-t, amelyet ezen a héten mutatott be a Népszínház. Ebből a kettőből következtethetnek önök a többi harmincz egynehány színdarabjára, amely nem mind opera, van közöttük az is, ami a népszínműnek felel meg. Az utóbbiak szelid és vidám falusi történetek, jelenetek az orosz zsidók életéből, az előbbieket a nagyszabású bibliai és történelmi események feldolgozásai, amilyenek a Judit és Holofernes, az Ahasverus, az Izsák áldozatul való hozatala ... Goldfaden szerint ez az utóbbi az ő legkülönb műve és e komor dráma amelyben az atyai szeretet összeütközik az isteni parancssal, egyuttal egy szinte operetteszerű felvonással is pompázik: a Sodoma és Gomorrhával. Most már nem ír több zsidó darabot, de a költő és a drámaíró nem hallgatott el benne. Most teljesen modern darabon dolgozik, egy darabon amelybe az egész század történetét be akarja szorítani.

Mindezekből az előadásokból pedig, amelyek mindenféle színházaknak százezreket hoztak, az öreg ur egy krajczárt sem látott. Ez az ideális Slemihl, aki a nagy kerek pápaszemén keresztül mindig gyermekes bizalommal nézte a világot, így semmire sem tudott jutni. Ma, hatvan esztendőskorában kalandos és hányatott élet áll mögötte. Tanítószágon kezdte, poéta volt. A népdalai, immár 150 kiadást értek meg. De egész tehetsége a dráma felé vonzotta és megfogamzott agyában a zsidó színház gondolata. Fölcsapott színgazgatónak és Romániában szervezte az első társulatát — két férfiből. Azután nevelt magának színészeket és színésznőket, ő volt az igazgató, a rendező, a karmester, a sugó egy személyben, sőt még a fontosabb kellékeket is ő maga csinálta meg. Játzott nagy és kis színházakban, társulataival bejárta az egész ó- és új világot. Amerikában tönkrement és erre lapszerkesztő lett, utóbb Párisba került és most sok év óta itt él. Nincs az elragadtatásnak az az elképzelhető skálája, amelyen az ő dicsőségét ne zengték volna, babér, kifogott lovak, aranytollak és aranykoszorúk, fáklyásmenet — mindenből kijutott neki. Csak egyből nem, abból, amire a legnagyobb szüksége volna, a pénzből.

— A dicsőség nagyon jó — mondta az öreg Goldfaden — míg az ember fiatal. Az emeli az embert, bátorítja, boldogítja ... De ma, annyi diadal után, annyi reklám, annyi újságcikk, annyi taps után, bizony szívesen fölváltanám az egészséget aprópénzre ... Azelőtt azt hittem, hogy a költőnek csak az a föladata, az az életcélja lehet, hogy az embereket gyönyörködtesse és szinte szégyeltem volna, ha megfizetnek azért, amit csináltam. De, amikor az ember megöregszik ...

A rabbinusok sokáig haragudtak rá. Azt mondták, hogy profanizálja a bibliát és a szent történeteket. Bécsben a rabbinus megakadályozta, hogy a *Szulamith*-ot előadják. Ez nem; ma is fáj az öreg Goldfadennek ...

Szeretett volna Budapestre jönni, megnézni az ő két darabját, hogyan játszik el nagy színházakban? Meg azután arra is kíváncsi volt, mi maradt meg az eredetiből és vajjon volt-e ott ember, aki a *zsargonból* hiven át tudta fordítani magyar nyelvre, anélkül, hogy a szépsége elveszett volna? Eloszlattam az öreg ur aggodalmait, beszéltem neki a magyar poétákról és megvigasztaltam azzal, hogy nekünk sincs jobb dolgunk. Ez némileg megnyugtatta ...

Körülbelül éjfél volt, mikor Passy csöndes utcáján át begyalogoltam a városba. Langyos tavaszi eső esett, fekete és sötét volt minden, az utcán azonban papiros-trombitákon a marseillaisét fújták és még egyre szórták a konfettit ...

Erkel Sándor. A karnagy mesterség az utolsó évtizedekben nagyon megnehezült. Sőt az operaházakban csakis a karnagy szerepe lett ujabban igazán felelősségé. A tenorista számára ma mélyebben írnak, mint irtak valamikor, a kürtös, a trombitás a mostani ventiles hangszereken kényelmesebben fuj, mint azelőtt, — csak a zenekart igazgatni ma súlyosabb feladat, mint volt régebben. A zenekar elmélyedt és meggazdagodott, a nyelve idomult és pallérozódott, a muzsikális gondolatmenet sajtószzerűbb lett. Mint a mai filologusnak, úgy a modern karmesternek is raffinált szellemnek kell lennie. De soha sem tulraffinálnak. Azután óvatossággal is tartozik, mert a karmester a maga és a szerző nevében beszél. Néha a saját gondolatát el kell rejtienie, néha meg át kell azt csillogtatnia. Kevés karmestert láttunk, akiben ez a művészi tapintat oly nagy mértékben megvolt, mint Erkel Sándorban, aki szombaton negyvenéves jubileumot ünnepel. Ő megfigyelhetette egy régi zenei korszaknak a lassu eltűnését és egy újnak a születését. Nagy erényein ez a fordulat, amely a művészet terén beállott, semmit sem változtatott. Amikor még a régi olasz opera járta, az Erkel karnagy stílje már akkor sem volt dagályos, édeskés, és amikor a zenekar sokfejű, egyre heterogénebb elemekből álló és egyre bonyolultabb lett, amikor a zenekar minden izébe új tűz és új kábultság fészkelődött be, az Erkel stílje ebben a ravasz utvesztőben nem lett sem homályos, sem affektált. És ha azok a partitúrák, amelyekkel Erkel Sándornak az évtizedek során dolga volt, ezen a jubileumon megszólalának, tudom, ritka becsületességről és hűségéről mesélnének.

M — r.

IRODALOM.

A magyar heinzelők. A *Protestans egyházi és iskolai* lap révén tudtuk meg, hogy Benedek Elek ur *Nemzeti Iskolája* kétszövű puskából lövöldözik Kiss Józsefre, jobban mondva Wlassics Gyulára, aki az iskolák számára jutalomkönyvül Kiss József költeményeinek olcsó kiadásából négyszáz példányt vásárolt meg. Mi nem ülünk a boltban és nem nézzük, ki mit vásárolt, de Benedek Elek megteszi, még pedig igen helyesen, mert az üzletember legyen szemes és vigyázzon a kuncsaftjaira. A jutalomkönyv pedig az ő bolti cikke, készséggel elismerjük tehát, hogy károsodott és értjük, ha káromkodik miatta. A *Protestans* lapok ellenben csak egy kicsit okostalanul okoskodik, amihez kétségkívül szintén joga van. Nagyon, de nagyon felháborodik, hogy ha tizenkét éves fiúk, leányok olvassák a *De profundis* történetét. Ő is akceptálja, hogy pogány erkölcsstelség azt tanítani: a csókot gyakorold és ne magyarázd! Hát persze, tanár, tanító ne kívánja a magyarázást? Hát jó, ne gyakorolják, hanem magyarázzák a csókot, ez hatásában sokkal erkölcsösebb lesz. De tovább is megy a magyar heinzelés: még a tanítóknak és a tanároknak sem szabad Kiss Józsefet olvasni, mert az ő kicsi lelküket is meg kell óvni az ilyen erkölcsi megmételvezéstől. Nono, ez talán már egy kicsit sok lesz? Luther Márton is protestáns és tanító volt, s egy igen népszerű és fölötté erkölcsstelen nótája maradt meg az örökkévalóság számára. A protestáns puritanizmus, ha őszinte, akkor is tiszteletreméltó, amikor nincs igaza; de ebben a dologban nincs őszinteség, hanem csak bornirtság. Mit gondolnak a jó urak, a poétát lehet pedagógiai ránczba szedni? Kiss József költészete bele van szorítva abba a négyszáz példányba, melynek az árát

Benedek Elek ur. fájjalja? Ugy tudjuk, hogy fölötté sok ezer példány mételjezi ebből a veszedelmes poezisból a haza apraját, nagyját, azokat is, akik jutalom könyvet kapnak, azokat is, akik nem kapnak. A jó urak tulbecsülik a maguk hatalmát: az iskola nem az ország és amit a nemzet zöme akceptált, azt hiába utasítja vissza az iskola. Wlassics Gyula pedig, aki soha sem vallotta magát protestáns puritánnak, ugyanazzal a liberális józansággal akarja az iskolával megismertetni a magyar irodalom kiválóbbjait, amivel a képtárba vezeti az ifjúságot, ahol szintén csak olyan dolog látható, amit a tanár urak szerint magyarázni erkölcsösebb, mint gyakorolni.

KÖZGAZDASÁG.

A Magyar Agrár- és Járadékbank részvénytársaság április 1-én tartotta IV. évi rendes közgyűlését *Hieronymi* Károly v. b. t. elnöke alatt, amelyen 40 részvényes 5944 szavazattal volt jelen. Elnök a jegyzőkönyv vezetésével dr. Fuky Endre titkár bízta meg, a jegyzőkönyv hitelesítésére pedig *Keppich* Emil és dr. *Várady* Gábor részvényeseket kérte fel. Ezután előterjesztett az igazgatóság jelentése, amelynek kapcsán az elnök bejelentette a közgyűlésnek, hogy gróf Széchenyi Gyula, miniszterre történt kinevezése folytán, az igazgatóságban viselt tagságáról lemondott. Az igazgatósági jelentésből közöljük a következőket: A közgyűlés a jelentést jóváhagyólag tudomásul vette és a felmentvényt úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelőbizottságnak megadta és elhatározta, hogy a szelvények folyó évi április hó 2-ától kezdve az intézet pénztáránál, a Magyar Leszámitoló- és Pénzváltóbanknál Budapesten és az Un'on-Banknál Bécsben kifizetessenek. A közgyűlés a felügyelőbizottsági tagokat, akiknek megbízása az alapszabályok értelmében lejárt, további három év tartámaára újból megválasztotta. A közgyűlést követő igazgatósági ülésen *Hieronymi* Károly v. b. t. tanácsos elnökké és *Bujanovics* Sándor elnökhelyettesé újból megválasztott. Az ügyvivő igazgatóságba ismét *Barta* Arnold, *Bujanovics* Sándor, csetei *Herzog* Péter, *Hieronymi* Károly és *Leipzig* Vilmos küldetnek ki.

Az első biztosító intézet katonai szolgálat esetére vasárnap délelőtt tartotta a közgyűlését *Minnich* Aurél orsz. képviselő elnöklése mellett. A nyereség- és veszteség-számla 12.580 korona tiszta nyereséggel zárul. A társaság vagyona 5.469.683 korona 13 fillérre rug. Javasolja az igazgatóság, hogy a tiszta nyereségből 11.000 koronát a részjegyek kamatainak fedezésére fordítsanak, a fennmaradó 1580 koronát pedig új számlára vigyék át. A közgyűlés a jelentést tudomásul vette s a fölmentvényt megadta.

Az Adria Tengerhajózási Részvénytársaság szombaton d. u. 4 órakor tartotta meg rendes évi közgyűlését gróf Szapáry István v. b. t. t. elnöklésével. A kereskedelemügyi minisztérium részéről Gyöngyösy János miniszteri tanácsos, a társaság miniszteri biztos volt jelen. A közgyűlés elé terjesztett igazgatósági jelentésből kiemeljük, hogy az 1.065.093 korona 26 fillér tiszta nyereséggel záródó mérleg 104.949 korona 78 fillérrel kedvezőbb, mint az előző évben Jókai és Báró Kemény nevű új gőzösök, melyek egyenkint 4060 tonna hordképességgel a társaságnak eddig legnagyobb hajói, minden tekintetben kitűnőnek bizonyultak. Ugyanily méretekben épül a Tibor nevű harmadik új gőzös, mely néhány hét múlva fog elkészülni. Az Adria Budapesten az újépületi területen 484,5 négyszögöl kiterjedésű telket vásárolt s már az idei tavaszon megkezdí egy intézeti palota építkezését. A tiszta nyereség felosztása tekintetében az igazgatóság javaslata értelmében a közgyűlés elhatározta, hogy a tartalék-alaphoz csatoltassék 47.217 korona 72 fillér: az idei részvénytulvény ez évi április 2-ától kezdve a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank budapesti és a Wiener Bank-Verein bécsi főpénztárainál 28 koronával beváltassék = 700.000 korona; az igazgatósági jutalék fejében fizetessék 64.713 korona 68 fillér, a nyugdíjalaphoz 33.600 korona csatoltassék, mely ezáltal 200.000 koronára emelkedik, a biztosítási tartalék-alap pedig 92.748 korona 40 fillérrel növeltetvén, eléri az alapszabályokban előírt kémillió korona magasságot. Új számlára 126.813 korona 46 fillért visznek át. A közgyűlés ezután megadta a felmentvényeket és az igazgatóságot és felügyelő-bizottságot egyhangulag újból megválasztotta.

Az Anker-élet- és járadék-biztosító-társaság részvényeseinek 41-dik rendes közgyűlését ez évi április 18-án, délelőtt 11 órakor fogják Bécsben a társaság helyiségeiben megtartani. A részvények az alapszabályok értelmében legkésőbbben ez év április 18-ikáig a társaságnál leteendőek.

Saját készítményű férfi fehérneműek és csecsemő-kelengyék a legjobb minőségben.
MENYASSZONYI KELENGYÉK. Schüller Ferencznél
 Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 6. sz.

Egger-mellpasztilla gyorsan és biztosan hat köhögéskor, rekedtségnél és elnyálkásodásnál. Kapható minden gyógyszerárban és drogueriában. Doboza 50 kr. és 1 frt. (Próbadoz 25 kr.) Bővebbet a hirdetési rovatban.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: **KISS JÓZSEF.**

Főmunkatárs: **KÓBOR TAMÁS.**

Foulard - selyem - ruha 8 frt 40 kr.-tól

feljebb — 14 méter! postabér és vámmentesen szállítva! Minták postafordultával küldetnek; nemkülönben fekete, fehér és színes »Henneberg-selyem« 45 krtól 14 frt 65 krig méterenkint. 2

Henneberg G. selyemgyárai (cs. és k. udv. szállító) Zürichben

Kiss József összes költeményei

Első olcsó kiadás. Ára bérmentve küldve 1 frt 60 kr.

Megrendelhető A HÉT kiadóhivatalában.

Royal szálloda. Budapest.

A főváros leglátogatottabb étterme.

Esténként az elite-közönség és a művészvilág találkozó helye.

==== Minden este cigány-zenekar. ====

Smidt Károly, igazgató.

— Fényképészet! —

6 darab Mignon-fénykép 50 krajczár.

3 » Vízit » 90 »

1 » Kabinet » 80 »

Minden más formátum legfinomabb kivitelben legolcsóbb áron. Ünne- és vasárnap egész nap nyitva és felvételek esős időben is eszközöltenek.

Rauch Ede fényképészeti műterme

Budapest, VIII., József-körút 15. Baross-utca közelében.

Kurczk & Tsa

Photozinkografiai műintézetek

készíti a legjobb

minden nem ü-

nyomtalványhoz

Budapest, VIII. Szentkirályi-utca-13

Divat

Rendkívül nagy választék

legújabb gyapjuszövetekben minden elképzelhető divatos formában:

I. osztály mtr.-kint — 45 krtól 1.25 krig.

II. osztály mtr.-kint 1.40 krtól 2.25 krig.

III. osztály mtr.-kint 2.25 krtól 2.95 krig.

IV. osztály mtr.-kint 3. — krtól 4.35 krig.

Divatos mosószövetek az összes elegáns formákban, méterenkint 28 krtól 95 krig.

Mosó selyem mtr.-kint 1.15 krtól 2.25 krig.

Selyemszövetek Carreaux, Rayés és Brochés, a legdivatosabb minőségben és minden árban. Legújabb pastell-szinű gyapju és selyem szövetek.

LESSNER D. áruháza.

BÉCS VI.,

Mariahilferstrasse 81—83.

Legjobb, legszolidabb és legolcsóbb bevásárlási forrás.

Mintagyűjteményeket vidékre, kívánatra, a legnagyobb készséggel ingyen küldünk. Megrendelésnél kérjük a szövet minőségét és árát megközelítőleg megjelölni.

Vidéki állandó vevőknek divatlapunkat ingyen és bérmentve, nem vevőknek 50 kr. előleges beküldése ellenében küldjük meg.

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG BUDAPESTEN.

I. Tűz-, szállítmány-, jég- és betörés-biztosítási üzlet.

1899. évi december 31-ig.	BEVÉTELEK.	VAGYON.	Mérleg-számla 1899. évi december hó 31-én.	TEHER.
I. Tűzbiztosítás.	K. f.	K. f.	K. f.	K. f.
ozott készpénz díjt. a viszontb. után és minden megt. nélkül. után bevett készpénzdíjak és m lejárt díjkötelezvények és 12.637,549-28 díjak 1.662,156-37 4.013,478-29 5-675,634-66 6981914 62 455691 24 1143760 86	4000000 —	6981914 62 455691 24 1143760 86	Elhelyez. tőkepénzek takarékpénzt. és bankoknál 1.200,000 kor. n. é. Magyar földhitel int. 4 ¹ / ₂ %-os talajjav. -os szab. záloglevél á 94-70 = 1.136,400 K. - f. 990,000 kor. n. é. Pesti magyar kereskedelmi bank 4 ¹ / ₂ %-os záloglevél á 96- = 950,400 » - » 490,000 kor. n. é. Egyes. buda-pesti f. v. tak. pénzt. 4 ¹ / ₂ %-os záloglevél á 94- = 460,600 » - » 5,009 kor. n. é. »Otthon« irók és hírlapírók köre 4 ¹ / ₂ %-os kötvények á 100 kor. = 5,000 » - » 7942 drb Magyar-francia bizt. társasági részv. á 200- = 1.588,400 » - » 1209 drb bécsi biztosító társ. részvény á 410- = 495,690 » - » 997 drb hazai általános biztosító társas. els. részv. á 200- = 199,400 » - » A fenti értékpapírok stb. után az év végeig esedékes kamatok 53,312 » 78 » 4889202 78 Leszámitolt, visszleszámit. s egyéb váltók 488452 74 A társaság házai 1420000 — Erzsébeti házak jelz.-kölesön számla 770000 — Különbféle adások : a) Pénzkészlet és maradványok a képviselő-ségeknek 1823637 98 b) Maradványok idegen biztosító intézeteknél és átmeneti tételek 1226739 34 Jégbiztosítási osztály folyó számlán 410789 58 Központi pénzkészlet 92392 92 18611219 83	6000000 — 6000000 — 5472 26 Tűzbizt. díjtart. készpénzben a viszontbizt. rész lev. és minden megterhelés nélkül. ... 4.000,000 K. — f. Szállítmány-bizt. díjtart. készpénzben a viszontbizt. rész levonásával és minden megterhelés nélkül 50,000 K. — f. Belőrs-bizt. készpénz. díjt. a viszontbiz. rész lev. és min-dea megterhelés nélkül 20,000 K. — f. 4070000 — Tűzbiztosítási függő károk tartaléka 259746 07 Szállítmány-biztosítási függő károk tartaléka 100099 07 Jégbizt. függő károk tartaléka 16730 47 Betörésbizt. függő károk tartaléka 2500 — Különbféle hitelezők 804643 32 Előbbi évekről eddig fel nem vett osztalékok 6184 — Első m. ált. biztosító-társaság »Lévay-alap« 178788 52 Első magy. által. bizt. társ. »Ezredéves alapítv.« 62903 19 Tisztviselők nyugdíjalapja 1033585 04 Ormosy Vilmos alap 20092 80 Életbiztosítási osztály folyó számlán 28252 67 Betörésbizt. osztály folyó számlán 3269 76 1899. évi nyereség 18952 66
II. Jégbiztosítás.	K. f.	K. f.	K. f.	K. f.
sok után bevett díjak 5.054,503-23 642,335-13 2.882,649-75 3.524,984-88 1529518 35 58051 52 1587569 87	1529518 35 58051 52 1587569 87	1529518 35 58051 52 1587569 87	Erzsébeti házak jelz.-kölesön számla 770000 — Különbféle adások : a) Pénzkészlet és maradványok a képviselő-ségeknek 1823637 98 b) Maradványok idegen biztosító intézeteknél és átmeneti tételek 1226739 34 Jégbiztosítási osztály folyó számlán 410789 58 Központi pénzkészlet 92392 92 18611219 83	18611219 83
III. Jégbiztosítás.	K. f.	K. f.	K. f.	K. f.
sok után bevett díjak 5.054,503-23 642,335-13 2.882,649-75 3.524,984-88 1529518 35 58051 52 1587569 87	1529518 35 58051 52 1587569 87	1529518 35 58051 52 1587569 87	Erzsébeti házak jelz.-kölesön számla 770000 — Különbféle adások : a) Pénzkészlet és maradványok a képviselő-ségeknek 1823637 98 b) Maradványok idegen biztosító intézeteknél és átmeneti tételek 1226739 34 Jégbiztosítási osztály folyó számlán 410789 58 Központi pénzkészlet 92392 92 18611219 83	18611219 83
IV. Betörésbiztosítás.	K. f.	K. f.	K. f.	K. f.
ról áthozott készpénz díjtart. biztosított rész levonása után i megterhelés nélkül 100,850-84 43,405-31 42,199-67 85,604-98 15245 86 1200 — 29145 86	15245 86 1200 — 29145 86	15245 86 1200 — 29145 86	Erzsébeti házak jelz.-kölesön számla 770000 — Különbféle adások : a) Pénzkészlet és maradványok a képviselő-ségeknek 1823637 98 b) Maradványok idegen biztosító intézeteknél és átmeneti tételek 1226739 34 Jégbiztosítási osztály folyó számlán 410789 58 Központi pénzkészlet 92392 92 18611219 83	18611219 83
V. Egyéb bevételek.	K. f.	K. f.	K. f.	K. f.
karékpénzt., váltó- és egyéb 402305 69 41126 53 413432 22	402305 69 41126 53 413432 22	402305 69 41126 53 413432 22	Erzsébeti házak jelz.-kölesön számla 770000 — Különbféle adások : a) Pénzkészlet és maradványok a képviselő-ségeknek 1823637 98 b) Maradványok idegen biztosító intézeteknél és átmeneti tételek 1226739 34 Jégbiztosítási osztály folyó számlán 410789 58 Központi pénzkészlet 92392 92 18611219 83	18611219 83

II. Életbiztosítási üzlet.

1899. évi december 31-ig.		BEVÉTELEK.		VAGYON.		Mérleg-számla 1899. évi december hó 31-én.		TEHER.			
	K.	f.	K.	f.		K.	f.		K.	f.	
Gláthozott díjtartalék			45999214	02	Értékpapírok 63.191,496 kor. 76 f. ugyanis :			Díjtartalék 71.387,869 kor. 17 f.			
k : ez évben kiállított kötvé- nyek után	1057782	97			125,000 Kor. n. é. m. kir. 4½%-os kor.-j. 94 kor. 75 f.	118437	50	levonva a viszontbiztosi- tási díjtartalékot	1.650,223 kor. 03 f.	69737646	14
az előbbi években kiállított kötvények után... ..	9664559	90			67,400 Kor. n. é. m. k. 4½%-os aranyj. 116 K. 50 f.	78521	—				
a biztosított tőke emelésére fordított nyeresémény ...	56411	52	10778754	39	12.592,000 K. n. é. m. földh. i. 4½%-os záll. 96 K.	12089088	—	Biztossági alap		720298	—
					14.227,800 kor. n. é. m. földh. i. 4½%-os talajjav. és szabályozási záloglevelek 94 kor. 70 fillér.	13473726	60	Kiházasítási tőkék nyeresége		856296	62
Üggőben volt károk és díj- ritések tartaléka			434991	02	6.199,800 kor. n. é. m. földh. i. 4½%-os kor. zálog- levelek 94 korona 75 fillérrel	5874310	50	Függőben levő károk és díjvisszatérítések tartaléka		381474	25
Üggőben volt kiházasítási tőkék a			605348	58	2.594,000 kor. n. é. pesti magy. keresked. bank 4½%-os zálogl. 99 kor. 75 fillérrel	2587510	—	Függőben levő kiházasítási tőkék tartaléka		421006	16
... ..			244562	35	136,000 K. n. é. pesti magy. kereskedelmi bank 4½%-os községi kölcsönkötvényei 100 koron.	136000	—	Díjleszállításokra vonatkozó nyeresémények tartá- léka		210	71
elem			3039026	19	182,000 K. n. é. kisb. orsz. földh. i. 4½%-os z. 99 K.	180180	—	Túlélési csoportok számlája		173686	86
					138,000 K. n. é. kisb. orsz. földh. i. 5½%-os z. 100 K.	138000	—	Előre fizetett díjak az 1900—1902. évekre... ..		5366	60
					600,000 kor. n. é. magyar takarékpénzt. közp. jelzálogbankja 4½%-os záloglevelei 99 K. 50 f.	597000	—	Fel nem vett nyeresémények 1998. évről		387	58
					626,000 kor. n. é. magy. orsz. központi takarékp. 4½%-os záloglevelei 99 kor. 25 fillérrel	621305	—	Kisorsolt biztosítások tartaléka		24000	—
					1.782,000 kor. n. é. egyesült budap. f. v. tak. p. 4½%-os záloglevelei 99 koronával	1764180	—	Viszontbiztosító intézetek és mások követelése		44092	62
					200,000 kor. n. é. belv. takp. 4½%-os zálogl. 100 kor.	200000	—	1899. évi nyeresémény		977833	52
					58,000 kor. n. é. magyar jelzálog-hitebank 4½%-os nyereséménykölcson kötvényei 118 koronával ...	69384	—				
					Magyar jelz.-hitelbank 4½%-os kölcsön 6 db nye- remény-jegye 25 koronával	150	—				
					558,000 kor. n. é. m. jelz.-hitb. 4½%-os záll. 99 K. 50 f.	555210	—				
					4.848,400 K. n. é. Bp. f. v. 4½%-os köl.-k. 99 K. 50 f.	4824158	—				
					424,800 K. n. é. Bp. f. v. 4½%-os kor.-köl.-k. 95 kor.	403560	—				
					2.329,000 kor. n. é. magy. kir. államvasuti ezüst- kölcson 4½%-os kötvények 99 kor. 75 fillérrel	2323177	50				
					700,000 kor. n. é. magy. kir. államv. aranykölcson 4½%-os kötvények 120 koronával	840000	—				
					194,000 kor. n. é. magy. kir. keleti vasut államk. 5½%-os arany kötvényei 119 koronával	230860	—				
					399,200 kor. n. é. magy. kir. 4½%-os földteherment. kötvények 94 korona 50 fillérrel	377244	—				
					12.97,600 kor. n. é. m. kir. italmérsési jogkártala- nítási 4½%-os kötvények 99 kor. 50 fillérrel	12912712	—				
					B.-bánya-brezovai és piski-v.-hunyadi v. els. kötv.	1844713	44				
					236,000 kor. n. é. egyesített államadósság 4½%-os papíráradék (május—nov. lejár) 98 kor. 40 fill.	232224	—				
					90,000 kor. n. é. oszt. 4½%-os kor.-jár. 98 kor. 75 fill.	88875	—				
					523,845 lire 55 c. olasz 5½%-os járadék és kamatai	460322	72				
					Túlélési csoportok értékpapirjai: 171,500 kor. n. é. m. k. italm. jogkárt. 4½%-os kötv. 99 kor. 50 f.	170642	50				
					1899-ben esedékes kamatok	374374	17				
					Jelzálog-kölcsonök	323048	24				
					Kötvény-kölcsonök	7387471	—				
					Viszontbizt. kötvény-kölcsonök	11252	92				
					A központ tartozása folyó számlán	28'52	67				
					Vezér- és főügynökségek s mások tartozásai ...	2026403	30				
			81101896	55		73342299	06		73342299	06	

Az igazgatóság:

y Lajos, Ormosy Vilmos, báró Schossberger Zsigmond, gróf Zichy Nándor, Szende Károly, aligazgató.
rvényben s az alapszabályokban meghatározott elvek szerint készülteknek és azok egyes tételeit afő- és segédkönyvekkel teljesen megegyezőnek találtuk.
A felügyelő-bizottság: Hajós József László Zsigmond, Báró Radvánszky Géza.

Gergely Tódor, a központi könyvezés főnöke.

DECKERT és HOMOLKA

távíró-, távbeszélő-, villámhárító- és villamvilágítási-berendezők.

Gyár és iroda: **BUDAPESTEN** V., Izabella-u. 88. Raktár: V., Dorottya-u. 8.

a m. kir. államvasutak és a magyar állam szállítói.

a hangosan beszélő grafit mikrofón
feltalálói és szabadalom tulajdonosai. —
Készít: telefonberendezéseket köz-
ponttal vagy körkapesolással, elvál-
lalja régi berendezéseknek s egyes készü-
lékeknek alapos átalakítását, továbbá:
villámhárítókat, házi sürgönyöket,
tűz- és vízjelző-berendezéseket stb.

Villamvilágítást

a legszakzszerűbb kivitelben, jutányos áron végez.

Árjegyzékek, költségvetések és ajánlatok bérmentve és ingyen.

PÁRISI SZÉPÍTŐSZERKEK.

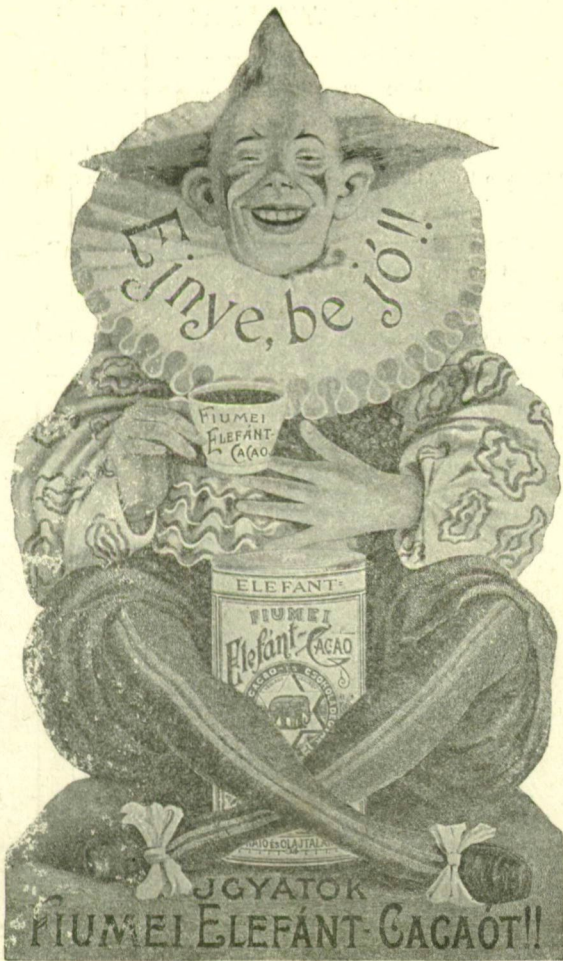
Ártalmatlanok. Világhírűek.

„Viola“-crème az arczbőrt üdíti és szépi. Zsirtalan. Nappal is kiváló eredménnyel használható, mert a bőr azt rögtön magába szívja. 1 téglő ára 1 kor.

„Viola“-szappan lugmentes, azért használ-
latban kitűnő s a bőrt nem eszi.
1 darab ára 60 fillér.

„Viola“-puder abszolúte ártal-
matlan. Fehér-,
crème- és rózsaszínekben. 1 do-
boz ára 1 korona.

Kapható a GEML-féle gyógyszerháznál Temesvár,
Belváros, Losonczy-tér.

Szép, tiszta, üde arczbőrt ér el mindenki
a **JUNO-KENŐCS** (kéz- és arczenőcs) használata által.

Teljesen ártalmatlan.

Biztosan és gyorsan távolít el szeplőt, májfoltot, pörse-
seket (vimmerli), bőrtakakat (mitessert), bőrhámlást, nap-
égetést, arezverességet stb. I. sz. téglő 1 kor. (50 kr.)
A hozzávaló **JUNO-SZAPPAN** **60 fillér** (30 kr.).

JUNO-KENŐCS II. számu

még finomabb és hatá-
sosabb, mint az I. sz.

Téglője 2 korona (1 forint).

Hozzávaló folyékony **JUNO-SZAPPAN** **80 fl.** (40 kr.)

JUNO

-puder, (fehér, rózsá és crèmeszínű)

1 doboz 1 korona (50 kr.)

-fogpaszta, szappan nélkül, 1 kor. (50 kr.)

-fogszájviz, egy üveg 60 fillér (30 kr.).

JUNO-HAJFESTŐSZER.

(Chromatique de Juno). Tökéletesen ártalmatlan szer
ősz vagy vörös hajzatnak (bajusz, szakál) szőke,
barna vagy fekete színre való kényelmes és **állandó** festésére.

A használati utasítás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva.

A legkínzóbb és legerősebb fogfájás **egy pillanat alatt megszűnik!**

AMERIKAI FOGCSEPPEK alkalmazása folytán.

Legjobb szer mindennemű fogfájás ellen. Bámulatos gyors hatás! Egy üveg csettel és használati
utasítással 90 fl (45 krajczár). 1 korona 26 fl. előzetes beküldése ellenében bérmentve.

Fenti szerek nagyszerű hatását az elismerő- és köszönő-levelek ezrei igazolják.

Főraktár és egyedüli készítése a **BANTLER ÖDÖN** »Szent-Miklós« gyógyszerháznál
JUNO hírneves készítményeknek **Temesvár, Király-utca 7.**

Naponta szétküldés postával.

Bekötési táblák

A **HÉT** eddig meg-
jelent összes köte-
teihez (egy évfolyam
két kötet) kötetenkint
2 kor. 60 fl. előleges
beküldése után, porto-
mentesen kaphatók.

a **HÉT** kiadóhivatalá-
ban Budapest, VII.,
Alsó-Erdősor 3. sz.

Hirdetések

felvétetnek

a kiadóhivatalban

VII. ker.,

Alsó-Erdősor 3. sz.

Lőfegyverek, revolverek és töltények.

... Olasz vivószerkék főraktára. ...

... Bel- és külföldi rendjelek és érdemjelek ...

Árjegyzéket

kívánatra ingyen és
bérmentve küldünk.

KAMFOROS ARCZENŐCS

Ezen világhírű, száz éve forgalomban lévő kamforos arc-
zenőcs, a hölgyek által annyira kedvelt és használt kenőcs,
mely igen rövid idő alatt szépi és ifjítja az arcot, eltávolít
az arczból mindennemű tisztálanságot, ugymint: szeplőt,
pörseket, kiütéseket (Wimerli), atkát (Mitesser), máj-
foltokat stb. Az arczbőrt bárszony-simává teszi és az arc
szép üde és ifjú színt nyer. Teljesen ártalmatlan anyagokból
van összeállítva, a miért is a hölgyközönség egész nyugodtan
használhatja az arcz ápolására.

Minden köcsőghöz használati utasítás van mellékelve.

Fő és szétküldési raktár:

LÉDERER IGNÁCZ

a Magyar Király-hoz címzett gyógyszerháznál

BUDAPESTEN, V., Marokkói-utca 2. Erzsébet-tér.

Egy kis köcsőg ára 1 korona
és egy nagy köcsőg ára 2
korona. — Egy király-szappan
ára 1 korona. — Egy doboz
ibolya hófgyör (tisztos) ára
..... 1 korona.